

13/19

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΕΡΕΣΙΑΔΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ο ΧΟΡΟΣ

4268

ΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
985
Γεν. αριθ. 10/
Κατηγορία 13
Ειδ. αριθ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθμ. 6 / 1188

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

30 — Ὀδὸς Σταδίου — 30

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ
ἡμετέρου Βιβλιοπωλείου.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΗΛΙΟΣ ΓΟΥΣΗΣ ἀρ-
χηγὸς ὁμάδος ἐπαναστατῶν
ΦΡΟΣΩ σύζυγός του.
ΛΑΜΠΡΟΣ τέκνον των.
ΚΡΙΝΩ ἀδελφὴ τοῦ Πήλιου

Γούση
ΣΥΡΜΩ
ΔΡΑΚΟΣ υἱὸς της.
ΚΟΣΜΑΣ ὁμότιμος τοῦ Γούση.
ΖΑΚΟΣ κορυφαῖος τοῦ χο-
ροῦ τῶν ἀνδρῶν.
ΡΟΔΩ κορυφαία τοῦ χο-
ροῦ τῶν γυναικῶν.
ΣΤΑΜΟΣ ἀγγελιοφόρος

Χορὸς ἐνόπλων ἀνδρῶν. Χορὸς ἐνόπλων γυναικῶν.

Ἡ σκηνὴ κατὰ τὰς 3 πράξεις εἰς τὸ παρὰ τὴν Κιάφαν
στρατόπεδον τοῦ Πήλιου Γούση, εἰς δὲ τὴν τελευ-
ταίαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἱστορικοῦ ἔθους
Ζαλόγγου.

ΠΡΩΤΟΙ ΔΙΔΑΧΑΡΤΗΣ

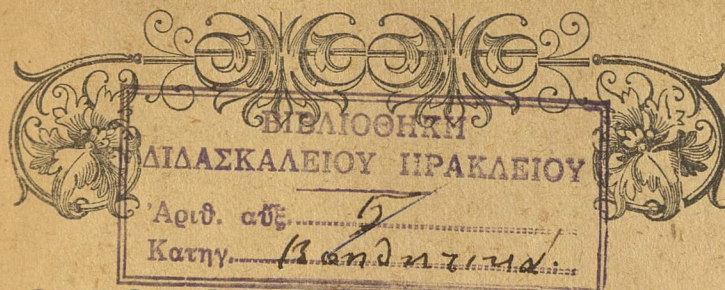
ΕΜΜ. ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΥΚΟΥΛΑ
Ι. ΡΟΥΣΟΣ

ΕΛ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ε. ΡΟΥΣΟΥ
Π. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ
ΣΠΗΛΙΩΤΗΣ

ΜΑΚΡΗΣ

ΑΝΘΟΥΛΑ ΡΟΥΣΟΥ
ΠΑΪ·ΖΗΣ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

(Ἡ σκηνὴ παριστᾷ στρατόπεδον. Εἰς τὸ βάθος ἐρημοκλιθεῖον. Ἄμα τῇ ἄρσει τοῦ παραπετάσματος φαίνεται ἀπὸ σκηνῆς ἕνθεν χορός ἐξ ἀνδρῶν καὶ ἕνθεν χορός ἐκ γυναικῶν. Ὁ ἐκ γυναικῶν χορός διαιρεῖται εἰς δύο ὀμίλους, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἡ ἐν τῷ μέσῳ καθημένη τοῦ χοροῦ περιεργάζεται χειροκέντημά τι, ἐνῶ αἱ ἄλλαι προσέχουσιν. Ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν ἀνδρῶν ὁ πρῶτος καθημένος ἐπὶ πέτρας καθαρίζει τὸ ὄπλον του, τῶν ἄλλων κύκλῳ καθημένων.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

ΡΟΔΩ, κορυφαία τοῦ χοροῦ. ΧΟΡΟΣ ΕΚ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.
ΖΑΚΟΣ καὶ ΚΟΣΜΑΣ

ΚΟΣΜΑΣ

Γεῖά καὶ χαρά.

ΑΠΑΝΤΕΣ

Καλῶς τονε.

ΚΟΣΜΑΣ

Τί κάνετε ;

ΖΑΚΟΣ

Δὲν βλέπεις ;

Τὸ φλογερὸ τουφέκι μου, τὸ λυγηρὸ μ' ἀηδόνη
τὸ γαργαλάω, τοῦ κεντῶ τὴν ὄρεξι ν' ἀρχίσῃ

τὸ πύρινο τραγοῦδι του. Κάμποσαις μέρας τώρα
διαβήκαν ποῦ δὲν λάλησε, δὲν ἄλλαξε κουδέντα
μὲ τοῦ Βεζύρη τ' ἄρματα, καὶ μένει χολιασμένο,
εἶναι παραπονούμενο.

ΚΟΣΜΑΣ

Εὐγέ σου, Ζάκο, εὐγε,
πολὺ τὰ λόγια σὲ τιμᾶν.

ΖΑΚΟΣ

Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, Κοσμᾶ μου.
Σουλιώτης δίχως πόλεμο, χωρὶς σπαθὶ στῆ μέση
κι' ἄρματα μέσ' τὰ χέρια του, μοιάζει χειμῶνα δίχως
ἀνεμοζάλαις, συννεφιαῖς, βρονταῖς, ἀστροπελέκια,
καταριακό, κατεβασιαῖς. Μοιάζει τῆ νεκρολίμνη,
ποῦ τὰ νερά της σήπονται ἀπ' τὴν ἀκινήσιά της,
καὶ τὰ νεκρά της κύματα χωρὶς παλμοὺς καὶ βόγγο
παράλυτα στὴν ἄκρη της ὕπνο βαθὺ κοιμῶνται.

ΚΟΣΜΑΣ

Μίλησε, Ζάκο, μίλησε. Γιὰ νὰ σ' ἀκῶ τὸ θέλω,
γιατ' ἢ λαλιά σου τ' ἄσπρα μου μαλλιά τὰ κάνει μαῦρα
καὶ σὰν φαλίδ' ἢ γλώσσά σου ἀπ' τὸ κορμί μου κόβει
τὰ χρόνια ποῦ τὸ ξέγειραν. Ὅπως σκορπάει τ' ἀγέρι
ἀπὸ τὸ δένδρο τῆ χιονιά κι' ἐλεύθερο τ' ἀφίνει
νὰ σκώση δλόρθη τὴν κορφή περὶ φανη σὰν πρῶτα,
ἔτσι τὰ λόγια ποῦ μιλάς γκρεμίσανε τοὺς πάγους
ἀπ' τὴν κορφή μου, κ' ἔσβυσαν ἀπὸ τὸ πρόσωπό μου
τῆς αὐλακισαῖς ποῦ τράβηξε τοῦ χρόνου τὸ ἀλέτρι,
καὶ τὸ κεφάλι μου ψηλὰ σηκώνω σὰν λεβέντης.

ΡΟΔΩ

(Ἀπὸ τοῦ χοροῦ, ἐγειρομένη καὶ δεικνύουσα τῷ Κοσμᾶ
χειροκέντημα).

Μπάρμπα Κοσμᾶ, γιὰ δὲς ἐδῶ.

ΚΟΣΜΑΣ

(Δαμβάνων τὸ χειροκέντημα καὶ περιεργαζόμενος αὐτό).

Καὶ τί εἶν' αὐτό;

ΡΟΔΩ

Δὲν βλέπεις;

ΚΟΣΜΑΣ (τῷ Ζάκῳ).

Καταλαβαίνεις, Ζάκο, σὺ;

ΖΑΚΟΣ

Δὲν βάνω μὲ τὸ νοῦ μου.

ΡΟΔΩ

(Δεικνύουσα τὰς ἐπὶ τοῦ χειροκεντήματος εἰκόνας).

Αὐτ' εἶν' ἡ Λευθεριά. Κι' αὐτὴ ποῦ στέκει ἀντίκρυ ἡ
[Νίκη.

Ἐσπαθωμένη ἡ Λευθεριά ξεγέρνει τὸ κεφάλι
καὶ δέχεται τὸ στέφανο ποῦ τῆς φορεῖ ἡ Νίκη.

ΖΑΚΟΣ

Ὁραῖα.

ΚΟΣΜΑΣ

Εὐγε, Ρόδω μου.

ΡΟΔΩ

Αὐτὸ θεὸ νὰ τὸ πάρῃ
ὅποιος Σουλιώτης ἐχθρική σημαία θὰ μᾶς φέρῃ.

(Δαμβάνουσα ἕτερον χειροκέντημα ἐκ τῶν χειρῶν μιᾶς τῶν γυ-
ναικῶν ἐκ τοῦ ἑτέρου ὀμίλου καὶ ἀποτεταμένη τῷ Κοσμᾶ).

Βλέπεις κι' αὐτό; γιὰ κύτταξε καλὰ τὸ κέντημά του.

ΚΟΣΜΑΣ

Καὶ δὲν μᾶς λὲς τὴν ἔννοια του;

ΡΟΔΩ

(Δεικνύουσα τὰς ἐπ' αὐτοῦ εἰκόνας).

Ἐδῶ τὸ Σοῦλι εἶναι.

Κι' ἐδῶ εἶναι τὸ λημέρι μας. Κι' αὐτὰ τὰ βλέπεις τ' εἶναι;

Τριγύρω λόγγοι και βουνά και λαγναδιαίς και βράχια.

ΚΟΣΜΑΣ (Θαυμάζων).

Τὰ ἴδια, ἀπαράλλακτα.

ΖΑΚΟΣ

Σὰν νᾶνε μὲ τὴν πένα.

ΡΟΔΩ

Κι' αὐτὸ τὸ τρεκλογύρισμα εἶναι τὸ μονοπάτι
ποῦ φέρνει ἀπ' τὸ Σοῦλι μας στὸ δύστυχο χωριό μας
στὸν τόπο ποῦ καθώμαστε. Αὐτὸ θὲ νὰ τὸ πάρῃ
ἐκεῖνος πρῶτος ποῦ θάρθῃ μὴνυμα νὰ μᾶς φέρῃ
πῶς ἐνικήσαμε.

ΚΟΣΜΑΣ

Τιμὴ και δόξα στὸ λεβέντη
ποῦ ἀπ' τὰ δυὸ κεντήματα τὸ πρῶτο θὲ νὰ πάρῃ !
Χαρὰ σ' αὐτὸν ποῦ θὲ ν' ἀρθῇ, τῆς νίκης ταχυδρόμος,
τῆς σωτηρίας ἄγγελος, τὸ δεύτερο νὰ λάβῃ.

ΖΑΚΟΣ

Ἐγὼ τὸ πρῶτο ἤθελα· αὐτὸ θὰ προσπαθήσω
νὰ πάρω. Μὲ τὸ θάνατο γι' αὐτὸ θὲ νὰ παλαίψω.
Γιὰ τ' ἄλλο εἶμ' ἀδιάφορος.

ΚΟΣΜΑΣ

Ὅταν τὸ Σοῦλι ἔχη
τέτοιους λεβέντες σὰν και σέ, τέτοιαις λεβεντοπούλαις
καθὼς κι' αὐταῖς, μπορεῖ ποτὲ νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι,
νὰ παραδώσῃ τ' ἄρματα; τῆς μαύρης τυραννίας
ἢ ἀλυσίδες δὲν τοῦ πᾶν, δὲν στέκουν στὸ κορμί του
Σ' ἔλου τοῦ κόσμου τὰ πουλιὰ μπορεῖ κλουβὶ νὰ μοιάζῃ,
μὰ στοὺς ἀητοὺς δὲν στέκεται. Τοῦ φτερουμένου κόσμου
ὁ βασιλιᾶς μέσ' τὸ κλουβὶ χάνει τὴν λεβεντιά του,
χάνει τὴν περιφάνεια του. Ἔτσι και οἱ Σουλιῶτες
μὲς στὴ μαυρίλα τῆς σκλαβιάς καμμιά δὲν θάχουν χάρι,

κᾶν τίποτε δὲ θὰ φελαῖν. Καρδιά, και τὸ πιστεύω
πῶς πέρα θὰ τὰ βγάλουμε. Εἶναι τρανὸ τὸ κῦμα,
ποῦ τόσα χρόνια σήμερα ἀδιάκοπα μᾶς δέρνει,
χύνεται καταπάνω μας. Μὰ εἶνε και τὸ Σοῦλι
ἀλύγιστο... Στὰ στήθῃ του τὸ κῦμα θὰ κτυπήσῃ,
κι' ἀπάνω του θὰ σκορπισθῇ, και ματωμένο πίσω
θὰ τραβηχθῇ στὰ σωθικά τῆς ἀτιμῆς του μάνας,
και μὲς στῆς καταβόθραις τῆς, γιὰ νὰ σωθῇ, θὰ πέσῃ.

ΖΑΚΟΣ

(Βλέπων πρὸς τὰ ἔξω).

Ὁ Πήλιος Γούσης ἔρχεται.

ΚΟΣΜΑΣ

Θὰ μᾶς εἰπῇ τὰ νέα.

ΑΠΑΝΤΕΣ

(Τῷ ἐρχομένῳ Πήλιῳ).

Καλῶς τὸν καπετάνιο μας.

Σ Κ Η Ν Η Β'.

ΠΗΛΙΟΣ και ΟΙ ΑΝΩ.

ΠΗΛΙΟΣ

Ποῦ ν' τ' ἄλλα παλληκάρια;

ΚΟΣΜΑΣ

Διασκορπισμένα ἔδω και κεῖ.

ΠΗΛΙΟΣ

Πρέπει νὰ συναχθοῦνε
ἔσο μποροῦμε τὸ γοργό. Φεύγουμε γιὰ τὴν Κιάφα.
Μὲ δίχως ἄλλο αἰβριο μὲ τὸ Βελεῖ τουφεκί
θ' ἀνοιξοῦμε. Τῶν ἀρχηγῶν τὸ σημερινὸ συμβούλιο
ποῦ κεῖ στὸ Κοῦγγι γίνηκε ἀπὸ τὸν Κουτσονίκα.

τὸ Βότσαρη καὶ τὸ Δαγκλῆ, Μπαλάσκα, Φωτομάρα,
τὸ Δῆμο Δράκο κι' ἀπὸ μέ, ἀπόφασι τὸ πῆρε
τοῦ τωρινοῦ πολέμου μας τελειωτικὸ τουφέκι
στὴν Κιάφα γιὰ ν' ἀνοίξωμε, ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου.
'Απεφασίσθη ὁ πόλεμος.

ΚΟΣΜΑΣ

Εὐγε! Καπεταναῖοι!

ΠΑΝΤΕΣ

Εὐγε!

ΠΗΛΙΟΣ

(Τῷ Κοσμᾷ καὶ τῷ Ζήκῳ).

Καὶ τώρα προσταγὴ σᾶς δίνω γιὰ νὰ πάτε
καὶ στ' ἄλλα παλλημάρια μου νὰ εἰπῆτε τὴ βουλή μου,
αὐτῆ-μας τὴν ἀπόφασι. Πέρα στὸ μονοδένδρι
θὰ συναχθῆτε, ποῦ θάρθῳ κι' ἐγώ, γιὰ νὰ διαβοῦμε.

ΚΟΣΜΑΣ

Στῆς προσταγαῖς σου. Πάμετε.

('Απέρχονται)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΠΗΛΙΟΣ (μόνος)

Τώρα κ' ἐγὼ ἄς πάω
τοὺς ἰδικούς μου γιὰ νὰ ἰδῶ.

(Βλέπων πρὸς τὰ ἔξω).

Μά, νὰ ἡ Κρίνω φθάνει
θὰ μ' εἶδε ποῦ ἦρθα κι' ἔρχεται. Κι' ἂν ἦτο δυνατό μου
νὰ τῆς εἰπῶ τὸ μυστικόν, νὰ τῆς εἰπῶ πῶς μέσα
στῆς συμφωνίαις π' ἔκλεισα μὲ τὸ Βεζύρη, εἶναι
κι' ὁ λυτρωμὸς τοῦ Δράκου τῆς τ' ἀρραβωνιαστικοῦ τῆς

ἂν μάθαινε πῶς σήμερα θὲ νὰ τὸν ἀπολάψῃ,
θὲ νάρθῃ ἀπὸ τὰ Γιάννενα.... Μὰ ὄχι, Πήλιε, στάσου.
Μεῖνε στὸ δάκρυ ἀλύγιστος γιὰτ' ἂν τῆς μαρτυρήσῃς
τὸ μυστικόν, ἐχάθηκες. Χίλιας φοραῖς θὰ στέρξῃ.
τὸ θάνατο τοῦ Δράκου τῆς, παρὰ νὰ τὸ θελήσῃ
μὲ τοῦ Στυλίου τὸ πέσιμο ν' ἀλλάξῃ τὴ χαρὰ τῆς,
αὐτῆ τὴν εὐτυχία τῆς.

(Τῇ εἰσερχομένῃ Κρίνω)

Καλῶς τὴν ἀδελφή μου,
τὴ χαϊδεμένη Κρίνω μας.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΠΗΛΙΟΣ καὶ ΚΡΙΝΩ

Πότ' ἦρθες ἀπὸ τὸ Κοῦγγι;

ΠΗΛΙΟΣ

Νά, τώρα δτι ροβόλησα καὶ σὲ λιγάκι φεύγω.

ΚΡΙΝΩ

Καὶ ποῦ πηγαίνεις βιαστικός;

ΠΗΛΙΟΣ

Διαβαίνω γιὰ τὸ Σοῦλι.
'Απὸ τὰ χθὲς τί κάνετε; ὁ Λάμπρος τὸ παιδί μου
κι' ἡ Φρόσω μου τί γίνεται;

ΚΡΙΝΩ (περίλυπος)

Εἶναι καλὰ· καὶ μόνο
ἡ ἀδελφή σου ἐχθρεύτηκε μὲ τὴ χαρὰ τοῦ κόσμου
κι' ἀγνώριστες ἐγένηκαν. Ὅπως Ἀλῆς καὶ Σοῦλι
ποτέ δὲν θὰ μονιάσουνε, ἔτσι χαρὰ καὶ Κρίνω
ποτέ τους δὲν θ' ἀγαπηθοῦν.

ΠΗΛΙΟΣ

Τῇ θλιψί σου τῇ νοιώθω,
νοιώθω καὶ τῇ λαχτάρα σου· ὅμως ἐγὼ σοῦ λέω
πῶς κάποιο μήνυμα καλὸ σήμερα γιὰ τὸ Δράκο
θ' ἀκούσωμε. Στὸν ὕπνο μου τὸ εἶδα, καὶ πιστεύω
νὰ ξεδιαλύνη τ' ὄνειρο γοργὰ καὶ σὲ καλὸ μας.

ΚΡΙΝΩ

Τὰ ὄνειρα εἶν' ὄνειρα, χαρὰ τοῦ κοιμισμένου
καὶ πλάνος εὐτυχία του. Ὅταν τὰ μάτια ἀνοίξῃ,
ξεφεύγει ἀπὸ τὴν ἄβυσσο τοῦ μαγικοῦ του ὕπνου.
Βλέπει μπροστά τ' ἀλύγιστη νὰ στέκει ἡ ἀλήθεια,
ν' ἀναγελαῖ τῆς ψεύτικες χαρὲς του κι' εὐτυχίαις,
νὰ σβύνη τὸ χαμόγελο στὰ στόμα τῆς ἐλπίδας,
ποῦ μοναχὴ παρηγοριὰ ἀπὸ Θεοῦ ἐδόθη
στοῦ κόσμου τοὺς ἀπόκληρους.

ΠΗΛΙΟΣ

Καὶ μ' ὄλα αὐτὰ πιστεύω
πάρα πολὺ στὰ ὄνειρα. Ποτὲ δὲ μ' ἐγελάσαν.
Μοῦ βγήκαν πάντα ἀληθινὰ Τὸ Δράκο σου δὲν χάνεις.

ΚΡΙΝΩ

Παρηγοριὰ στὸν ἄρρωστο ὅσο νὰ βγῆ ἡ ψυχὴ του.
Δράκο προσμένεις γιὰ νάρθη... Καὶ ἀπὸ ποῦ τὸν θέλεις
γιὰ νὰ γυρίσῃ στὴ ζωὴ; Ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο;
Γιατὶ τὰ ἔρμα Γιάννενα, ποῦ νᾶθελε βουλιάξουν,
τίποτε δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὸν κάτω Κόσμο.
Ἔστερ' ἀπὸ τὸ μήνυμα, ποῦ στοὺς καπεταναίους
ἔστειλε 'κεινὸ τὸ θεριό, ποῦ Ἀλῆ-Πασᾶ τὸ λένε,
πῶς θὲ νὰ σφάξῃ ὡς τὸ στερνὸ ὄσους Σουλιῶτες μέσα
στῆς σκοτειναῖς του φυλακαῖς κρατεῖ, ἂν δὲν στερχθῆτε
νὰ πάψ' ὁ πόλεμος καὶ νὰ παραδοθῶμε, πὲς μου
πῶς εἶναι δυνατὸν γιὰ νὰ γλυτώσῃ ὁ Δράκος;

(Ἐν συγκινήσει)

Πήλιο!

Τὰ πάντα τώρα τέλειωσαν. Καὶ ποῖς ποτὲ τὸ ξέρει
ἂν εἶν' ὁ Δράκος στὴ ζωὴ; Ποῖς ξέρει ἂν ταξιδεύῃ
τὴν ὥρα αὐτὴ στοὺς οὐρανοὺς...

ΠΗΛΙΟΣ

Ἀλήθεια, ταξιδεύει,
γιὰ σέβανε στοὺς οὐρανοὺς, ὅμως γιὰ μὲ στὸ Σοῦλι.
Σημείωσε τὴν ὥρ' αὐτῆ.

Σ Κ Η Ν Η Ε'.

Οἱ Ἀνωτέρω καὶ ἡ Φροσώ.

ΠΗΛΙΟΣ

Κάτι καλὰ ποῦ ἤρθες.
Ἐρχόμουν νὰ σὲ ἰδῶ, γιὰτὶ διαβαίνω γιὰ τὴν Κιάφα

ΦΡΟΣΩ

Μὲ τὸ καλὸ νὰ πᾶς. Μὲ τὸ καλὸ καὶ νὰ γυρίσῃς
θὰ σὲ προσμένω γιὰ νάρθῃς μ' ἄρματα τιμημένα,
μὲ πρόσωπο περήφανο, μ' ὀλόρθο τὸ κεφάλι.
Καὶ φορτωμένος μὲ χλωραῖς, μυριανθισμέναις δάφναις,
κομμέναις ἀπ' τ' ἀμάραντο τῆς δόξας περιβόλι
μὲ τὸ σπαθὶ τῆς λευθερίας. Εὐχομαί, Πήλιο Γούση,
τοῦ τουφεκιοῦ σας ἡ βροντὴ στὰ πέρατα τοῦ κόσμου
καθὼς καὶ πάντα τοῦ Σουλιοῦ τῆ δόξα νὰ σκορπίσῃ
καὶ ἡ καπνιά του στὸ βωμὸ τῆς λευθερίας νὰ φθάσῃ
τρισάγιο θυμιάμα.

ΠΗΛΙΟΣ

Εὐχαριστῶ, γυναίκα,
γι' αὐτὴ σου τὴν εὐχὴ. Μὰ γὰρ δὲν τὸ θαρρῶ πῶς τώρα
μπορεῖ γιὰ ν' ἀληθῆψῃ.

ΦΡΟΣΩ

(Ταρασσομένη).

Πῶς ;

ΠΗΛΙΟΣ

Σὰ δύσκολο θεὸ νᾶνε
γιὰ νὰ σταθοῦμ' ὀρθοὶ σ' αὐτὸ τὸ χεροπάλαιμά μας.
Μπορεῖ καὶ ψεύτης γιὰ νὰ βγῶ..Μὰ δὲν πιστεύω..κι' ὅμως
δὲν πρέπει νὰ τὰ χάνωμε, θὰ κάμωμ' ὅ,τι πρέπει
καὶ ὁ Θεὸς μας βοηθός.

ΦΡΟΣΩ

(Μετ' ἀξιοῦσης ταραχῆς).

Τὰ χάνεις σύ, ὁ Γούσης ;

Λιγοκαρδίζει ὁ ἀρχηγός;

ΠΗΛΙΟΣ

Πολὸ καλὰ τὸ ξέρεις
πῶς δὲν ἐθαίλιασα ποτὲ ἐγὼ σὲ τέτοιαις μπόραις.
Ἐστάθηκα ἀκλόνητος. Δὲν λύγισ' ἡ καρδιά μου.
Μὰ τώρα...

ΦΡΟΣΩ

Τώρα ;...

(Σιγῇ).

Δὲν μιλάς ; Τί θεὸς μ' αὐτὸ τὸ τώρα
γιὰ νὰ μοῦ εἰπήης; Γιατί σωπᾶς ;

ΠΗΛΙΟΣ (Ἰδιᾶ).

Τί κάνεις, Πήλιο Γούση ;...
Κρατήσου τί προδόθηκες.

ΦΡΟΣΩ (Τῇ Κρίνῳ).

Ἄφοῦ δὲν λέει ὁ Πήλιος,
θεὸ νὰ μοῦ εἰπήης ἐσύ.

ΚΡΙΝΩ

Ἐγὼ κᾶν τίποτε δὲν ξέρω.

ΦΡΟΣΩ

Δὲν ξέρεις κι' ὅμως φαίνονται τὰ μάτια σου κλαμμένα,
τὰ βλέπω, ναί, καὶ τοῦ κακοῦ ποθεῖς νὰ με γελάσης.
Κᾶτι θὰ γίνηκε κακὸ σ' ἐμὲ ποῦ δὲν τὸ λέτε.

(Τῇ Πήλιῳ).

Μὰ, Πήλιο, στὸ στεφάνι μας σ' ὀρκίζω, τὴν ἀλήθεια
νὰ εἰπήης σ' ἐμένα. Λέγε μου.

ΠΗΛΙΟΣ

Κᾶν τίποτε δὲν ἔχω
γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ.

(Ἀκούονται σάλπιγγες).

Ἄκοῦς; κτυπᾶν αἱ σάλπιγγες· με κράζουν,
τὰ παλληκάρια μου ἔτοιμα πέρα στὸ μονοδένδρι
μὲ περιμένουν. Ἐφυγα.

(Στρέφεται ν' ἀπέλθῃ)

ΦΡΟΣΩ

(Ἐμποδίζουσα τὴν ἔξοδον)

Ἄ ! ὄχι δὲν θὰ φύγης.

Δὲν θὰ σ' ἀφήνω νὰ διαβῆς, ἀν πρώτα δὲν στηλώσης
τὴν γκρεμισμένη μου καρδιά. Ἄν τῆς ἐλπίδες μου ἔπου-
ἀπὸ τῆς καρδιάς τὰ λόγια μου σκορπίσαν
δὲν συμμαζέψης, δὲν θὰ πᾶς. Δὲν θὰ διαβῆς ἐδῶθε.
Πές μου πῶς θὰ νικήσουμε· ἄς εἶν' καὶ φέμμα. Θέλω
γιὰ νὰ μοῦ δώσης ψεύτικες παρηγοριαῖς κι' ἐλπίδες.
Δὲν θέλω γιὰ νὰ ἀπελπισθῶ. Πές μου γιατί μαζί σου
κατὰ ποδιῶ σου θεὸ νάρθῶ.

ΠΗΛΙΟΣ

Δικαίωμα δὲν ἔχεις
οὔτ' ἐν' ἀχνάρι ἀπὸ ἄδῳ ν' ἀλλάξῃς, στὸ προστάζω !
Ἄν παρακούσης, μάθε το πῶς θὰ με κάμης, δίχως
γιὰ νὰ τὸ θέλω, νὰ φερθῶ ὅπως δὲν μοιάζει διόλου
οὔτε σ' ἐμὲ οὔτε σ' ἐσέ, σ' αὐταῖς τῆς ὥραις. Φεύγω.

(Ἀπέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΦΡΟΣΩ και ΚΡΙΝΩ.

ΦΡΟΣΩ

Τί ξέρεις, Κρίνω, λέγε μου. Θέλω, ποθῶ νὰ μάθω.
Ἡ θλίψις σου, τὸ δάκρυ σου μὲ βάνει σ' ὑποψίαις.
Τί σοῦ εἶπ' ὁ Πήλιος τὸ κακό, ποῦ νὰ τὸ φανερώσῃ
σ' ἐμένα δὲν ἠθέλησε; Τί γίνηκε στὸ Σοῦλι;

ΚΡΙΝΩ

Ἄν δακρυσμένη μὲ θωρήσῃ, μὴ σκιάζεσαι. Τὸ δάκρυ
ποῦ χύνω, νύφη μου καλή, δὲν εἶναι γιὰ τὸ Σοῦλι.

ΦΡΟΣΩ

Τότε γιὰ τί;

ΚΡΙΝΩ

Καὶ τὸ ρωτᾷς;... Δὲν νοιώθεις τὸν καῦμό μου,
δὲν ξέρεις τὴν ἀπελπισιά, ποῦ δέρνει τὴν ψυχὴ μου;
Κλαίω τὴ μαύρη μοῖρά μου, κλαίω γιὰ τὸν καλό μου
τὸ Δράκο μου ποῦ χάνεται.

ΦΡΟΣΩ

Γι' αὐτὸ τὸ δάκρυ χύνεις;

ΚΡΙΝΩ

Καὶ δὲν μοῦ πρέπει γιὰ νὰ κλαίω;

ΦΡΟΣΩ

Σφόγγα τὰ δάκρυά σου,
γιατὶ κάθε ρανίδα τους εἶναι κι' ἓνα ψεγάδι
καὶ μιὰ ντροπὴ στὴν ὄψι σου. Πλένουν τὴν ὠμορφιά σου,
κι' αὐτῆς ἀκόμη τῆς τιμῆς τῆ λάμψι συνεπέρνουν.

ΚΡΙΝΩ

Μά, νύφη μου....

ΦΡΟΣΩ

Γιὰ ἰδᾶς ἐκεῖ, γιὰ ἰδᾶς Σουλιωτοπούλα!
Καὶ ποιά; τοῦ Πήλιου ἢ ἀδερφή νὰ κλαίῃ γιὰ τὸν
[καλό της,
νὰ κλαίῃ γιὰ τῆς ἀγάπες της; Καὶ πότε; πότε;... τώρα
ποῦ δάκρυ μόνον ἔπρεπε τὰ μάτια της νὰ χύνουν
καὶ μιὰ λαχτάρα νὰ τρυγᾷ, νὰ βόσκη τὴν ψυχὴ της,
ἓνας μονάχα στοχασμὸς στὸ νοῦ της νὰ σαλεύῃ,
ἓνας παλμὸς στὰ στήθη της νὰ κυματίζῃ, κι' ἓνα
πόθο νὰ νοιώθῃ στὴν καρδιά γιὰ τὴν κινδυνευμένη
τῆ δύστυχη πατρίδα μας....

ΚΡΙΝΩ

Μά, νύφη μου, μὲ βρίζεις.

ΦΡΟΣΩ

Φύγ' ἀπ' ἐμπρός μου· διάβαινε, γιατί καθὼς ἐγίνης
ἀπὸ τῆς κλάψης δὲν μπορῶ, δὲν θέλω νὰ σὲ βλέπω.
Τόσο πολὺ ἀσχήμισες ποῦ μοιάζεις μὲ τὸν κῆπο
ποῦ 'χύθη κατ' ἐπάνω του ποτάμι θολωμένο
καὶ τοῦ 'πνιξε τῆς ὠμορφιές, τάνθη του συνεπῆρε.

ΚΡΙΝΩ

Αἶ, Φρόσω... φθάνει. Ὡς ἐδῶ. Τὰ λόγια ποῦ μοῦ εἶπες
πάρα πολὺ μὲ πείραξαν.

ΦΡΟΣΩ

Ἐπρεπε νᾶναι περὶ πολλὰ, νὰ μοιάζουν σὲ παρθένα
ποῦ δὲν τιμᾷ τὸ Σοῦλί μας.

ΚΡΙΝΩ

Εἶσαι τρανιήτερη μου
καὶ τοῦ σπητιοῦ νοικοκυρά, γυναίκα τ' ἀδερφοῦ μου,
καὶ δέχομαι τὰ λόγια σου, ὅχι γιατί εἶναι ἀλήθεια,
ὄχι γιὰ αὐτό, ἀλλὰ γιατί τὸ λές γιὰ τὸ καλό μου.
Ὅμως πολὺ μ' ἀδίκησες. Μάθε το, πῶς ἢ Κρίνω
ἂν ἔχουσε ἓνα δάκρυο γιὰ τὸν καλό της, κρῖμα
δὲν εἶν' αὐτό, καθὼς τὸ λές, οὔτε καὶ καταφρόνια,

οὐτ' ἀτιμία καὶ ντροπή. Ὁ Δράκος εἶν' χαμένος.
 Για πεθαμένο γράφε τον, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς κλαῖνε.
 Μὰ γιὰ τὸ Σοῦλι δὲν θαρρῶ, ποτὲ δὲν τὸ πιστεύω,
 ν' ἀναγκασθοῦν τὰ μάτια μου νὰ κλάψουν ἀπὸ θλίψη
 Ποτὲ δὲν ἐνικήθηκε. Στέκει καλὰ στὰ πόδια.
 Ποτέ του δὲν ἐλύγισε. Τὸ Σοῦλι ζῆ, θὰ ζήση,
 κι' ἀπ' τοῦ πολέμου τὸ λαυρὸ θὰ βγῆ, καθὼς καὶ πάντα,
 καθάργιο κι' ἀσπροπρόσωπο.

ΦΡΟΣΩ

(Μετά τινα σιγὴν καθ' ἣν πλησιάζει τὴν Κρίνω).

Τὰ χεῖλη σου, ποῦ τόσα
 μιλήσαν λόγια μαγικά, πρέπει νὰ πληρωθοῦνε,
 κι' ἢ πληρωμὴ τους εἶν' αὐτή.

(Ἀσπαζομένη τὴν Κρίνω).

ΚΡΙΝΩ

Εὐχαριστῶ, καὶ τώρα
 στὸ ρήμο κλήσι θεὸ νὰ μπῶ, γιὰ νὰ περικαλέσω
 τὴ σπλαχνικὴ Παρθένα μας, τὸ δοξασμένο γυιό της,
 πρῶτα γιὰ τὴν πατρίδα μας κ' ὕστερα γιὰ τὸ Δράκο.
 (Ἐισέρχεται εἰς τὸ ἐν τῷ βάθει τῆς σκηνῆς ἐρημοκλήσιον).

Σ Κ Η Ν Η Ζ'.

ΦΡΟΣΩ (Μόνη).

Ἀκέμη ζῆ μὲ ὄνειρα... Ἀκόμη περιμένει
 νὰ ξαναῖδῃ τὸ Δράκο της. — Δυστυχιομένη κόρη!

(Ἐπιστρέφει νὰ ἀπέλθῃ, ἀλλ' ἵσταται καὶ ἐν ἐκπλήξει
 διατελοῦσα βλέπει πρὸς τὰ ἔξω).

Μὰ τ'εἶν' αὐτός;... Μὴ μὲ γελᾶν τὰ μάτια μου... Τί βλέπω;
 Μὰ εἶν' ἀπὸ τ' ἀδύνατα... Ἐένος, διαβάτης θάνατι
 καὶ κατὰ τύχη ὁμοιος του... Κι' ὅμως ὁ Δράκος εἶναι!
 Δὲν ξεγελῶμαι. Εἶν' αὐτός!

Σ Κ Η Ν Η Η'.

ΔΡΑΚΟΣ καὶ ΦΡΟΣΩ.

ΔΡΑΚΟΣ

(Ἐισερχόμενος καὶ πρὸ τῆς Φρῶσως ἱστάμενος).

Ἐπίστευες ποτέ σου

πῶς θὰ πισωγουρίζαμε στὰ χρόνια ἐκεῖνα ὅπου
 σ' αὐτὸν τὸν κόσμον θαύματα γινόσανε; ...

ΦΡΟΣΩ

Μά, Δράκο!

νὰ μὴ καταχθονιάστηκα, χωρὶς νὰ καταλάβω
 κι' ὅτι θωρῶ εἶν' ὄνειρο, εἶναι τοῦ νοῦ μου τρέλλα
 κι' ὄμορφο παραμίλημα τῆς ὑπνοφαντασίας μου
 σ' αὐτὸ τὸ καταχθόνιασμα; Μὴ στέκει ἐμπρὸς μου θαῦμα;

ΔΡΑΚΟΣ

Σ' ἐμένα εἶν' ἀδιάφορο· ὅτι κι' ἂν ἦμαι, θαῦμα,
 φάντασμα, ὄνειρο, ψυχὴ, φθάνει ποῦ μέσ' στὸ Σοῦλι,
 στὴν ἔνδοξη πατρίδα μου, στὸ ποθητὸ χωριό μου.
 Ἰάτησε τὸ ποδᾶρι μου ἀπὸ τῆς ἀλυσίδες
 τῆς τυραννίας λεύθερο. Μὲ φθάνει π' ἀνασαινω
 καὶ καταπίν' ἀχόρταγος τὸ μυρωμένο ἀέρι
 ποῦ ροβολαεῖ ἀπ' τοῦ Σουλιοῦ τοὺς βράχους φορτωμένο
 γιομάτο μύσχους καὶ δροσιές, ποῦ ροβολῶντας πέρνει
 ἀπ' τὰ παρθένα λούλουδα. Μὲ φθάνει ὅπου βλέπω
 τὸ διάφανό του οὐρανό, τὸ μαγικό του ἥλιο,
 τὰ ξακουσμένα του βουνά, ποῦ κάθε μιὰ κορφὴ τους
 εἶν' κι' ἕνας θρόνος λευθερίας, κι' ἕνας τῆς δόξης πύργος

ΦΡΟΣΩ

Τί εὐτυχία... τί χαρά... Μὰ πῶς, γιὰ πὲς μου, Δράκο,
 ἀπὸ τὸν ἄδη ξέφυγες; Πῶς γέλασες τὸ χάρο;
 Τὸ φεῖδι πῶς ἐπλάνεσες;

ΔΡΑΚΟΣ

Ούτε κι' ἐγὼ δὲν ξέρω
 πῶς ἀνοίξε τῆς πόρτες τῆς ἡ κόλασι σ' ἐμένα·
 ἕνα γνωρίζω μοναχά : πῶς ἦρθα στὸ χωριό μου
 σ' αὐταῖς τῆς σκοτεινῆς στιγμαῖς τοῦ κι' οἱ νεκροὶ Σου-
 [λιώτες
 σαλεύουν μέσ' τὸν τάφο τους, καὶ τὰ δεσμὰ τοῦ χάρου
 λυγᾶν, δαγκάνουν, προσπαθοῦν τοῦ τάφου των τὴν πλάκα
 γὰρ νὰ κυλίσουν, νὰ σκωθοῦν, τ' ἄρματα νὰ φουκτώσουν
 καὶ νὰ πεθάνουν ἄλλη μιὰ φορὰ γιὰ τὴν πατρίδα.
 Γιὰ πές μου, Φρόσω μου καλή, τί γίνοντ' οἱ δικοὶ μου ;
 Τί κάνει ἡ ἔρμη μάννα μου ;

ΦΡΟΣΩ

Εἶναι καλά· μονάχα
 πῶς τὴν ἐμάρανε ὁ καῦμός, ὁ στερεμὸς τοῦ γυιοῦ τῆς.
 Ἐγέρασε παράκαιρα. Τὴν ἄφησες μὲ μαῦρα
 μαλλιά σὰν κόρακα φτερό καὶ τώρα ποῦ γυρίζεις
 σὲ χρόνους τρεῖς θεὸ νὰ τὴν βρῆς νὰ μοιάζῃ ἡ κορφή τῆς
 σὰν χιονισμένη μυγαλιὰ στῆς καταχνιῆς θαμένη.

ΔΡΑΚΟΣ

Πάρα πολὺ σ' εὐχαριστῶ γιὰ τοὺς καλοὺς σου λόγους,
 τὸ χαρῶπό σου μῆνυμα, γιατί πολὺ σκιαζόμουν,
 σὰν εἶχα κάμποσο καιρὸ τί κάνει γιὰ νὰ μάθω,
 νὰ μὴ φιλήσω σήμερα τοῦ τάφου τῆς τὴν πλάκα,
 μὴν ἀγκαλιάσ' ἀντὶ γιὰ αὐτὴ χορταριασμένο μῆνυμα.
 Κ' ἡ Κρίνω μου ;

(Σιγὴ μακρά).

ΦΡΟΣΩ

Εἶναι καλά, καλὰ πολὺ κ' ἐκείνη.

ΔΡΑΚΟΣ

Μὴ λάχῃ καὶ μὲ ἔξεχασε ; μὲ ἀγαπάει ἀκόμα ;

ΦΡΟΣΩ

Καὶ τὸ ρωτᾶς ; Δὲ στέγνωσαν τὰ μαγικά τῆς μάτια
 οὔτε στιγμή ἀπ' τὸν καιρὸ στὰ Γιάννενα ποῦ διᾶβης·
 τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυσες γιὰ σὲ κάθε σταλαγματιά τους
 πέφτοντας ἀπ' τὰ μάτια τῆς, ἀν ἐγινόταν κι' ἕνα
 μαργαριτάρι, θάσπερνε τὸ Σοῦλι ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
 ἀπ' τὰ χυμένα δάκρυα τῆς. Ἐτάθη πιστὴ στοὺς ὄρκους
 κι' ἄδολη στὴν ἀγάπη τῆς. Παντρεύετ' ἀν γυρίσης,
 κι' ἀν δὲν γυρίσης τάζεται νὰ πάῃ σὲ μοναστήρι
 νὰ γίνῃ νύφη τοῦ Χριστοῦ.

ΔΡΑΚΟΣ

Τὰ λόγια σου μ' ἐκάμαν
 νὰ λησμονήσω τοὺς καῦμούς, τῆς φυλακῆς τοὺς πόνους
 καὶ τὸ φαρκάκι τῆς ὀχιάς ὅπου κουλουριασμένη
 τόσους καιροὺς στὴ μέση μου ἀπόλιγο ροφούσε,
 ἐβύζανε τὸ αἷμά μου, ἔκλεθε τὴ ζωὴ μου.
 Δὲν θάνω τίποτε μὲ νοῦ· λησμονήσα τὰ πάντα,
 θαρρῶ πῶς ἐκοιμώμανε κ' ἐξέφυγ' ἀπὸ ὕπνο
 ποῦ μὲ βασάνιζε ὄνειρο κακό, ποῦ δὲν θυμοῦμαι,
 στὸ νοῦ μου δὲν τὸ κράτησα. Τῆς Κρίνωσ μου ἡ ἀγάπη
 μὲ τὰ φτερά τῆς ἔσβυσε, ἐσάρωσ' ἀπ' τὴν πλάκα
 τοῦ χρόνου, ὠραις καὶ στιγμαῖς, ποῦ μέσ' στῆς φυλακῆς
 [μου
 τὴν σκοτεινὰ διαβήκανε. Τρεῖς πηδηξιῆς ὁ χρόνος
 γιὰ μένα μιὰ τῆς ἔκαμε. Πρῶτα στὸ ρημοκκλήσι
 θὰ μπῶ γιὰ νὰ προσευχηθῶ καὶ νὰ εὐχαριστήσω
 γιὰ αὐτὴ τὴ σωτηρία μου Χριστὸ καὶ Παναγία.

ΦΡΟΣΩ

Κι' ἀν ἤξευρες στὴν ἐκκλησιὰ ποῦ πᾶς ἐκεῖ ποιδὸν θαύρης
 μὲ ξεγερμένα γόνατα καὶ μάτια δακρυσομένα
 γιὰ σένα νὰ περικαλῇ ...

ΔΡΑΚΟΣ

Τῆ μάννα μου ;

ΦΡΟΣΩ

Τὴν Κρίνω.

ΔΡΑΚΟΣ

Τόσο καλλίτερα γιά μᾶς. Μὲ τὰ γλυκά της μάτια
ἢ Παναγιά μας θὲ νὰ ἴδῃ τὸ ἴδιο της τὸ θαῦμα,
τὴν εὐτυχία μας. Μπροστὰ στὴν ἅγια της εἰκόνα
καταδιωγμένες δυὸ καρδιές, ψυχὲς ξεχωρισμένες
στερνὰ ᾗ τόσο χωρισμὸ θ' ἀνταμωθοῦνε πάλι,
θὰ σμίξουν τὰ φτερούγια τους πουλάκια ἀγαπημένα
π' ἀστροπελέκι ξαφνικὸ τὰ χώρισε ἀπάνω
στὸ πρῶτο γλυκολάλημα τῆς ἄδολης χαρᾶς τους.

(Εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐρημοκλήσιον).

Σ Κ Η Ν Η Θ'.

ΦΡΟΣΩ (Μόνη)

Καὶ ἄν τί στέκω καὶ φτερά δὲν κάνω νὰ πετάξω ;
Καὶ τί χαρὰ σὲ μένανε, ποῦ πρώτη θὲ νὰ φθάσω
στὴ μάννα του νὰ τῆς εἰπῶ τὸν ἐρχομὸ τοῦ γιουῦ της,
θὰ γίνω γὼ περίμορφο, οὐράνιο τοξάρι
μέσα σ' αὐτὸ της τὸ χαῦμὸ καὶ στῆς ἀπελπισίας της
τὴν ἐρημιά θὰ γείνω ἄν κάτασπρη περιστέρα
χαμόγελη ἐλπίδα της.

(Τῆ εἰσερχομένη Σύρμω).

Ἔμαθες ; εἶδες ; ξέρεις ;

Σ Κ Η Ν Η Ι'.

ΣΥΡΜΩ (Ταρασσομένη).

Τί θὲς νὰ ξέρω, Φρόσω μου ;

ΦΡΟΣΩ

Δὲν ἀκουσες; Δὲν σοῦπαν;

ΣΥΡΜΩ

Ἄχι, δὲν μοῦπαν τίποτε.

ΦΡΟΣΩ

Μὰ τότε τί σχαρῖκια

θὰ δώσης ἂν σοῦ ᾗ χαρὰ, ποῦ ἢ γλώσσά μου δὲν φθάνει
ὅπως τῆς πρέπει νὰ στὴν ᾗ ;

ΣΥΡΜΩ

Νικήσαμε; καὶ πότε;

καὶ ποῦ; Τί στέκεις; Μίλησε.

ΦΡΟΣΩ

Ἄκόμα, κυρὰ Σύρμω,

τέτεια χαρὰ τὰ χεῖλη μου δὲν ξέρουν νὰ σοῦ ποῦνε.

ΣΥΡΜΩ

Τότε καθ' ἄλλη σου χαρὰ τόσο τρανὴ δὲν εἶναι
καθὼς τὴν ἐπαράστησες, σχαρῖκια δὲν τῆς πρέπουν.

ΦΡΟΣΩ

Κι' ὅταν ἐγὼ σοῦ ᾗ χαρὰ ποῦ τόσο σὲ διαφέρνει ;

ΣΥΡΜΩ

Μὴν πέθανε ὁ τύραννος ; Μὴν ἐκλείσει τὰ μάτια
ᾗ κείνο τ' ἀνήμερο θερινὸ π' Ἀλῆ-Πασσά τὸ λένε
κ' ἔγιν' ὁ κόσμος ὡμορφος κι' ἀνάσανε ἢ πλάσι ;

ΦΡΟΣΩ

Εἶν' ἡ χαρά σου ποῖο τρανὴ ἀπὸ τὸ θάνατό του·
ἐκεῖνος ἂν δὲν πέθανε, ζοῦν οἱ Σουλιῶτες ὁμῶς
καὶ φθάνουν γιὰ τὸν τύραννο.

ΣΥΡΜΩ

Τότε τί ξέρεις; Λέγε.

ΦΡΟΣΩ

Δὲν περιμένεις τίποτε; Τίποτε δὲν σὲ λείπει
σ' αὐτὸ τὸν κόσμο ποθητό;

ΣΥΡΜΩ

Πολὺ καλὰ τὸ ξέρεις
τί περιμένω, τί ποθῶ, ποῖος εἶναι ὁ καῦμός μου,
ποῖὰ εἶναι ἡ λαχτάρα μου καὶ ἡ στερνὴ χαρά μου·
τὸ Δράκο μου ἐπρόσμενα. Μ' αὐτὴ καὶ μόνο ζοῦσα
τὴν εὐμορφη παρηγοριά. Μόν' ἡ ἐλπίδα 'κείνη
μέσ' στῆς καρδιάς μου τὴ χιονιὰ ἀπόμεινε λουλοῦδι
ἀπὸ τὰ χροῖνι' ἀμάραντο, χαμόγελο σκορποῦσε
καὶ τῆς ζωῆς μου ἐστόλιζε τὴν ἐρημιὰ. Μὰ τώρα

(Συγκεκριμένη).

μοῦ 'μείναν μόνον ὄνειρα καὶ 'κείνα σκορπισμένα,
σβυσμένα μέσ' τὴν ἄβυσσο τῆς ὑπνοφαντασίας μου.
Δὲν περιμένω τίποτε. Μόνο τὸ θάνατό μου
νὰ μ' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ ζωὴ ποῦ μοιάζει σὰν τὸ δένδρο
ποῦ τοῦ γκρεμίσαν οἱ καιροὶ καὶ τὸ στερνὸ του φύλλο
καὶ γύμνωσαν τοὺς κλώνους του.

(Μετὰ περισσότερας συγκινησεως).

Καὶ ποῖος ποτὲ τὸ ξέρει
τὴν ὥρ' αὐτὴ π' ἀλλάζουμε κουθέντα γιὰ τὸ γυιό μου
στὰ Γιάννενα τί γίνεται;

ΦΡΟΣΩ

Κι' ἂν θὰ σοῦ πῶ πῶς φθάνει,
πῶς ἔρχεται ὁ Δράκος σου;

ΣΥΡΜΩ

Ἔρχεται τὸ παιδί μου;
Ἔρχεται ὁ Δράκος; λέγε μου. Ποῖος τὸ εἶπε; Πῶς τὸ ξέρεις;

ΦΡΟΣΩ

Κι' ἂν θὰ σοῦ πῶ πῶς ἔφθασε;

ΣΥΡΜΩ

Ἔφθασε;

ΦΡΟΣΩ

Μέσ' στὸ Σοῦλι·

πατεῖ τὴν ὥρ' αὐτὴ.

ΣΥΡΜΩ

Μ' ἐμέ, μὲ τοὺς καῦμούς μου παίζεις;
ἀναγελαῖς τοὺς πόνους μου; Ποῦ εἶναι τὸ παιδί μου;
Ποῦ εἶν' ὁ Δράκος μου;

ΦΡΟΣΩ

Ἄν θὲς νὰ ἰδῆς εἰκόνα,
π' οὔτε στὸν ὕπνο σου ὄνειρο ποτέ σου δὲν τὴν εἶδες
ποτέ δὲν τὴν στοχάστηκες,

(Δεικνύουσα τὸν Δράκον καὶ Κρίνω ἐξέρχομένους τοῦ ἐρημοκκλησίου).

ἐκεῖ τὰ μάτια στρέψε.

ΣΥΡΜΩ

(Κατάπληκτος)

Ὁ Δράκος μου!....

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

ΔΡΑΚΟΣ, ΚΡΙΝΩ και ΟΙ ΑΝΩ.

ΔΡΑΚΟΣ

Ναί, ὁ Δράκος σου ἔτοιμος γιὰ νὰ πέση
μέσα στοὺς ἄδειους κόρφους σου, στὴν ἔρημη ἀγκαλιά σου.

(Ρίπτεται εἰς τὴν ἀγκάλην της).

ΣΥΡΜΩ

(Περιπτυσσομένη)

Παιδί μου!

ΔΡΑΚΟΣ

Μάννα μου γλυκειά!

ΚΡΙΝΩ

(Κλίνουσα γόνυ)

Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου!

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Ἡ σκηνὴ παριστᾷ ὅ,τι καὶ ἐν τῇ πρώτῃ πράξει. Εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ χοροῦ φαίνονται πυραμίδες θπλων. Μόλις ἀνατέλλει ἡ Ἥως. Ἄμα τῇ ἄρσει τοῦ παραπετάσματος, φαίνονται ἀπὸ σκηνῆς ἢ Κρίνω καὶ ὁ ἐκ γυναικῶν χορός. Ἀκούεται ἐξ ἀποστάσεως θρηνηθῖα πτηνοῦ δυσιαιῶνου.)

ΚΡΙΝΩ, ΡΟΔΩ και ΧΟΡΟΣ.

(Ψάλλουσι τὸ κάτωθι ᾠσμα).

Ψηλὰ στὸ διάπλατο οὐρανὸ
νὰ σβέση τρέμει ἡ πούλια
Κ' ἢ μάγισσα αὐγοῦλα
ἐπρόβαλε ἀπ' τὸ βουνό.

Ξαγρυνισμένα τὰ πουλιὰ
ψάλλουν τὸν ἐρχομό της
Καὶ στὸ χαμόγελό της
φιλιοῦνται μέσα στὰ κλαδιά.

Ξυπνάει ὁ κόσμος μὲ χαρὰ
χωρὶς καῦμό καὶ πόνο,
Τὸ ἔρημο Σοῦλι μόνο
ξυπνάει μὲ τὴ συμφορά.

Μὲ τὴ λαχτάρα στὴν καρδιά
ξεγέρνει καὶ κοιμᾶται
Τὸ δύστηχο φοβᾶται
νὰ μὴ ξυπνήσῃ στὴ σκλαβιά.

ΚΡΙΝΩ

(Μετὰ τὸ ἄσμα προσατενίζουσα τὸν οὐρανόν).

Τί ὦρα νᾶναι... Τ' οὐρανοῦ τί λένε τὰ σημάδια ;

ΡΟΔΩ

Ἡ πούλια ἐδειλίνησε, καὶ ἡ ἀλετροπόδα
 ὀσηκώθ' ἀπάνω τρεῖς ὀργυιῆς ἀπ' τὰ βουνά, σημάδι
 πῶς φθάνει τὸ ξημέρωμα. Τὰ πρῶτα χαμογέλοια
 τῆς χαραυγῆς ροδίζουσε τῆ σκοτεινιά τῆς νύχτας.

(Ἀκούεται θρηνηθῖα πτηνοῦ).

ΚΡΙΝΩ

(Μετὰ εὐγὴν καθ' ἣν βλέπει πρὸς τὸ σημεῖον ἐπὶθεν
 ἀκούεται ἡ θρηνηθῖα).

Μ' αὐτὸ τὸ ἄγριο πουλι π' ἡ ἄχαρη λαλιά του
 αὐτό του τὸ χουχουλητό, νὰ στέρξη Παναγιά μου
 ἀπάνω στὸ κεφάλι του, πολὺ κακὸ μοῦ κάνει.
 Πῶς μοῦ κρυώνει τὴν καρδιά... Σκιαίζομαι νὰ μὴν εἶναι
 τὸ κλάψιμό του μῆνυμα θανάτου γιὰ τὸ Σοῦλι
 στὸ σημερινό του πάλαιμα.

ΡΟΔΩ

Κρίνω, τί λές ; Καὶ μόνο
 νὰ τὸ στοχάζεται κανεῖς, πῶς εἴμπορεῖ τὸ Σοῦλι
 νὰ νικηθῆ, δὲν τὸ τιμᾶ. Πάρα πολὺ τὸ βρίζει.
 Τὰ χαροπούλια γι' ἄλλουνοὺς μπορεῖ γιὰ νᾶχουν ἔννοια,
 μπορεῖ νὰ ξεδειλιένουσε. Γιὰ τοὺς Σουλιῶταις ὅμως
 ποῦ δὲν προσμένουσε καμμιά βοήθεια παρὰ μόνον
 ἀπὸ τὸ ἴδιο τους σπαθί, ἀδιάφορο τοὺς εἶναι
 ἂν κλαῖνε καὶ μοιρολογοῦν καὶ σκεύζουσι οἱ Βαλμάδες.

ΚΡΙΝΩ

Μὰ ἔγω δὲν θέλω νὰ τ' ἀκῶ καὶ θὰ τὸ διώξω.

(Ἀαμβάνει τὸ ὄπλον τῆς καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ βράχου).

ΡΟΔΩ

Κρίνω,

τί θεὸς νὰ κάμῃς ;

ΚΡΙΝΩ

Θὰ τὸ ἰδῆς.

(Σκοπεύουσα πυροβολεῖ).

Πιστεύω πῶς θὰ διάβῃ
 νὰ κλάψῃ ἄλλοῦ τῆ Μοῖρά του.

(Σιγῇ, καθ' ἣν βλέπουσα πρὸς τὰ ἔξω ἐνωτιζεται).

Τ' ἀκούτε τώρα ; πάει
 νὰ βρῆ γεράκι νὰ τὸ φάῃ.

(Πληροῦ τὸ ὄπλον τῆς, ἐνῶ ταυτοχρόνως εἰσέρχεται ὁ Δράκος).

Σ Κ Η Ν Η Β'.

ΔΡΑΚΟΣ καὶ οἱ ΑΝΩ.

ΔΡΑΚΟΣ

Γειά σας, Σουλιωτοπούλαις,
 Νεράιδες ποῦ μέσ' στῆς νυχτιᾶς τῆ σκοτεινιά φωτᾶτε
 σὰν τὸ διαμάντι λάμπετε στὸ πρόσωπο τ' ἀράπη,
 ἀπὸ καρδιάς σας χαιρετῶ.

ΧΟΡΟΣ

Καλῶς τον.

ΚΡΙΝΩ

Δράκο, πῶς ἐδῶ ; Ποῦθ' ἔρχεσαι ; Τί ξέρεις ;

ΔΡΑΚΟΣ

Δὲν ξέρω τίποτε.

ΚΡΙΝΩ

(Προσατενίζουσα τὸν Δράκον μετὰ βλέμματος ἑταστικού).

Μὰ πῶς; Δὲν ἔρχεσαι ἀπ' τὴν Κιάφα;

ΔΡΑΚΟΣ

Ἄπὸ βραδίου ἐδιάβην. Καὶ τώρα πάω πίσω.
Ἐλπίζω πῶς με τὸν καιρὸ στὸ Κακοσοῦλι φθάνω.
Προτοῦ πιασθῆ ὁ πόλεμος θεὸ νάμαι πηγαίμενος
καὶ πρῶτο τὸ τουφέκι μου θ' ἀρχίσῃ τὸ τραγοῦδι
σ' ἐκείνη τῇ βαρεῖᾷ γιορτῇ. Διαβαίνοντας ἐδώθε
λιγάκι παραστράτησα κι' ἤρθα νὰ ἰδῶ πῶς εἴσθε,
ἀπὸ τὰ χθὲς τί κάνετε;

ΡΟΔΩ

(Πρὸς τὸν χορὸν).

Ἐμεῖς νὰ πᾶμε πρέπει

ΚΡΙΝΩ

(Μετ' αἰδημοσύνης).

Γιατὶ νὰ πᾶτε, Ρόδω μου;

ΡΟΔΩ

Ἄπ' τὸ χαμόγελό μου
νὰ καταλάβῃς δύνασαι, χωρὶς νὰ εἰπῶ τὸ λόγο
ποῦ νὰ παραμερίσουμε λιγάκι μᾶς προστάζει
τὸ χρυσοφτέρουγο παιδί ἔπου τὸ λὲν ἀγάπη.
Στερνά ἀπὸ τόσο χωρισμὸ σὰς πρέπει αὐτὴ ἢ χάρι,
εἶναι τὸ δίκηο σας πολὺ· ὅμως καὶ σεῖς δὲν πρέπει
γιὰ νὰ σταθῆτ' ἀχάριστοι. Τὰ λόγια ποῦ θ' ἀλλάχτε
ἔσο μπορείτε σύντομα. Τὰ χίλια κάμετ' ἕνα,
ἂν δὲν τὸ θέλτε τῆς σκλαβιάς τὸ χέρι νὰ σφαλίσῃ
τὰ χεῖλη σας παντοταινά.

(Ἀπέρχεται μετὰ τοῦ χοροῦ).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΔΡΑΚΟΣ καὶ ΚΡΙΝΩ

ΔΡΑΚΟΣ

(Μετὰ σιγὴν καθ' ἣν προσατενίζει ἑνθους τὴν ἑνοπλον Κρίνω).

Στάσου γιὰ νὰ σὲ βλέπουν
ἀχόρταγα τὰ μάτια μου. Τῇ στάσει αὐτῇ, ποῦ χέρι
ζωγράφου εἶν' ἀδύνατο γιὰ νὰ τὴν ξεσηκώσῃ,
δὲν φθάνουν τὰ κονδύλια του, δὲν τὸν βοηθάει ὁ νοῦς του·
νὰ κάμῃ τέτοια ζωγραφιά, οὔτε σειρήνας στόμα
οὔτε καὶ λύρα ποιητοῦ μποροῦν γιὰ νὰ τὴν ψάλουν
ἔπως τῆς πρέπει, μὴ χαλᾶς, στάσου γιὰ νὰ σὲ βλέπω,
γιατ' ὠμορφώτερη ποτὲ τὰ μάτια μου δὲν σ' εἶδαν,
ποτὲ δὲν σ' ἐλαχτάρισαν ὅταν τώρα. Μοιάζεις 'κεινο
τὸν σπαθωμένο ἄγγελο ποῦ στῆς ἀθανασίας
τὴν πόρτα στέκει ξάγρυπνος· αὐτὸς τὸ περιβόλι
φυλάει τ' οὐρανοῦ καὶ σὺ τῆς λευτεριάς τὸν κῆπο.
Εἶν' καὶ τὰ δυὸ παράδεισοι, ὁ πρῶτος τῆς ψυχῆς μας
καὶ τῆς ζωῆς ὁ δεύτερος.

ΚΡΙΝΩ (Μειδιῶσα).

Θὰ εἰπῆς ἀκόμα, Δράκο;
Λέγε, σ' ἀκῶ ὄχι γιατί τὰ λόγια σου μοιάζουν,
ἀλλὰ γιατί δὲν τὸ ποθῶ, δὲν θέλω νὰ χολιάσουν
τὰ χεῖλη τοῦ τραγουδιστῆ, π' αὐτό του τὸ τραγοῦδι
ἔχει τὸν ἦχο μαγικό, μὰ ψεύτικα τὰ λόγια.
Στὴν Κρίνω δὲν ταιριάζουνε.

ΔΡΑΚΟΣ

Ἄν στὰ δικά μου μάτια
δὲν δίνῃς πίστι, καὶ θαρρεῖς πῶς μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά μου
τὸ φῶς τους πρῶτα ξεπερνᾷ, προτοῦ σὲ σένα φθάσῃ

καὶ βλέπουν τὴν εἰκόνα τῆς καθὼς ἐγὼ τὴν θέλω,
 πῶς ἢ ψυχὴ μου τὴν ποθεῖ, τότε, καλὴ μου Κρίνω,
 τὴν πλάσι γύρω ῥώτησε μὲ τὰ δικά σου μάτια
 νὰ μάθῃς πῶς ἢ γλῶσσά μου μιλάει τὴν ἀλήθεια.
 Σήκω τὰ μάτια σου νὰ ἰδῆς τοὺς κόσμους τοὺς σπαρμένους
 μέσα στὴν ἄβυσσο τὸ πῶς ἐσένα καμαρώνουν.

Ἐσὲ θωροῦν χαμόγελοι καὶ τὸ χαμόγελό τους
 στὰ κοραλλένια χεῖλη τῆς τὸ πέρνει ἢ χαραυγοῦλα
 καὶ τὸ σκορπᾷ ἀπάνω σου, σὲ λούζει μὲ τὸ φῶς τῆς
 καὶ σὲ χαϊδεύει, σὲ φιλεῖ καὶ στέφανο πλεγμένο
 ἀπ' τῆς χρυσαῖς ἀχτίδες τῆς φορεῖ στὴν κορυφὴ σου.

ΚΡΙΝΩ

• Καὶ τώρα φθάνει.

(Κατέρχεται τοῦ βράχου).

ΔΡΑΚΟΣ

Μὲ στιγμῆ.

ΚΡΙΝΩ

(Ἀποθέτουσα τὸ ὄπλον καὶ πλησιάζουσα τὸν Δράκον.

Εἰς' εὐχαριστημένους ;

ΔΡΑΚΟΣ

Εἶσαι κακὴ. Δὲν ἄφησες τὰ μάτια μου νὰ ἰδοῦνε
 καὶ νὰ χορτάσουν ζωγραφιά, π' ἔσο κανεῖς τὴν βλέπει
 τόσο τὴν βρίσκει ὠμορφῆ.

ΚΡΙΝΩ

Καὶ μόν' ἄρματωμένη
 στένω καλὰ στὰ μάτια σου ; Ἔτσι δὲν ἔχω χάρι ;
 Δὲν ἔχω τίποτε καλὸ ;

ΔΡΑΚΟΣ

Ἦ πέρδικα εἰν' ἄλλη

στοὺς κάμπους ἔταν περπατῆ, κι' ἄλλο, καμάρει ἔχει
 ἔταν ἀπὸ βουνοῦ κορυφὴ στὸν κυνηγὸ τῆς δείχνει
 τὸ ρόδινο γιορτάνι τῆς ποῦ φέρνει στὸ λαιμό τῆς.

ἔτσι καὶ στῆς Σουλιώτισσαις τ' ἄρματα δίνουν χάρι
 στῆς τόσαις χάρες πῶχουνε. Στου κόσμου τῆς γυναῖκες
 δὲν ξέρω ἂν μοιάζουν τ' ἄρματα, μὰ στῆς Ἑλληνοπούλες
 εἰν' ὠμορφιά στὴν ὠμορφιά, τὸ πειρὸ καλὸ διαμάντι,
 τὸ πειρὸ λαμπρὸ στολίδι τους.

ΚΡΙΝΩ

Μὰ τώρα, Δράκο, πὲς μου
 πῶς εἰς' ἐδῶ ; Πῶς ἔφυγες ἀπὸ τὸ Σούλι μέσα ;

ΔΡΑΚΟΣ

Δὲν ἤθελες γιὰ νὰ μὲ ἰδῆς ;

ΚΡΙΝΩ

Ἄν τῶθελα τὸ ξέρεις
 κι' ὡς τῶρ' ἂν δὲν τὸ ἔγνώρισες ποτὲ δὲν θὰ τὸ μάθῃς.
 ἐγὼ τὰ μάτια μου ἤθελα, ἔπου κι' ἂν θὰ τὰ στρέφω,
 ἐσὲ νὰ βλέπουν μοναχά, ἐσένα ν' ἀντικρῶζω.
 Ὀλος ὁ κόσμος ἤθελα γιὰ ν' ἦταν ἕνας Δράκος,
 ἀπὸ τὸν καὶ μόνον νὰ θωρῶ, ὅποια κι' ἂν πέρνω στράτα
 μπροστά μου γιὰ νὰ βρίσκειται. Μόνον αὐτὴ τὴν ὥρα
 τοῦ μάτια ἄλλα πειρὸ γλυκὰ καὶ πειρὸ ἀγαπημένα
 ἀπ' τὰ δικά μου λαχταροῦν ἄλλοῦ γιὰ νὰ σὲ βλέπω,
 δὲν ἤθελα γιὰ νὰ σ' ἐδῶ. Καθ' ἄλλο μάτι μάθε
 πῶς τὸ ζηλεύω, τὸ φθονῶ, ἀπάνω σ' ἔταν πέφτη
 καὶ μόνον δὲν ζηλοφθονῶ τὴ δύστυχη πατρίδα
 καὶ καμαρώνω ἔταν θωρῶ νάχῃς περίσσι' ἀγάπη
 σὲ κείνη ἀπὸ μένανε.

ΔΡΑΚΟΣ

Μίλησ' ἀκόμα, Κρίνω,
 μὴν κόβῃς τὴν κουβέντα σου, ἀκόμα μάλωσέ με
 γιὰ τὸ μάλωμά σ' αὐτὸ τὰ χεῖλη σου ὠμορφίζει.

(Ἐισέρχεται ἡ Σύρμα ἀπαρτήρητος).

Μίλησε, στόμα ἀγγελικὸ, ν' ἀκούσω τὴ λαλιά σου,
 γιὰ τὸ ποῖος ξέρει τὸ γραφτὸ τῆς Μοίρας μας ποῖος εἶναι.

Ποιὸς ξέρει ἄν θ' ἀνταμώσωμε σ' αὐτὸ τὸν κόσμον πάλι.
Δὲν ἔχει σπλάγχχνα τὸ σπαθὶ καὶ διάκρισι τὸ βόλι.

ΚΡΙΝΩ

Μά, Δράκο μου... γιὰ τὸ θεό !

ΔΡΑΚΟΣ

Στῆς ὥρες τοῦ πολέμου
καὶ ποιὸς τὸ ξέρει ὁ χωρισμὸς ὁ πρόσκαιρος μὴν εἶναι
παντοτεινός ; Τὸ «ἔχε γειά» καὶ «στὸ καλὸ» τὰ λόγια
ποῦ συναλλάζουν ποθητὰ κι' ἀγαπημένα χεῖλη
σ' αὐταῖς τῆς σκοτεινῆς στιγμῆς εἶναι στερεὸ τραγοῦδι
τῆς περισσότερες φορές στὴ λύρα τῆς ἀγάπης.

ΚΡΙΝΩ

(Βλέπουσα τὴν Σύρμω).

Μὰ 'καὶ ποιὸς εἶναι ;

ΣΥΡΜΩ

(Ἐκ τῆς θέσεώς της καὶ ἀσθηρῶς).

Ἐγώ.

ΔΡΑΚΟΣ

Ἐσύ, καλὴ μου μάννα, εἶσαι;

ΣΥΡΜΩ

(Πλησιάζουσα).

Εἶμ' ἡ πατρίδα π' ἀγρυπνᾷ, δὲν τὴν νικᾷ ὁ ὕπνος,
δὲν τῆς λυγᾷ τὸ βλέφαρο, γιὰτ' εἶν' τὸ φεῖδι ξύπνο
πῶχει φωληὰ στὰ Γιάννενα καὶ τὴν παραμονεύει
γιὰ νὰ τὴν φάη στὸν ὕπνο της, ἀφοῦ ξαγρυπνημένη
νὰ τὴν δαγκώσῃ δὲν μπορεῖ...

ΔΡΑΚΟΣ

Μάννα !

ΣΥΡΜΩ

Ἐσεῖς ποιοὶ εἰσθε ;

Ποιὰ εἶναι ἡ πατρίδα σας; Μιλᾶτε. Οἱ Σουλιῶτες

τέτοιους καιροὺς σφαλοῦν τὰ χεῖλη τους, δὲν λένε
ἀγάπης λόγια μὲ καλαῖς, οὔτε γυρίζουν πίσω
ἀπὸ τὸν τόπο τῆς τιμῆς ν' ἀνταμωθοῦνε πάλι
μὲ τῆς ἀρραβωνιαστικῆς, νὰ εἰποῦν ἀγάπης λόγια,
τῆ Μοῖρα νὰ καταρασθοῦν, νὰ χύσουν μαῦρο δάκρυ
γιὰ τὸ σκληρὸ τους χωρισμό.

ΔΡΑΚΟΣ

Πάρα πολὺ μὲ βρίζεις.

ΣΥΡΜΩ

Πάψε... Ὅταν ἐγὼ μιλῶ γιὰ νὰ σωπᾶς προστάζω.

ΔΡΑΚΟΣ

Μ' ἀκουσε πρώτα.

ΣΥΡΜΩ

Τίποτε.

ΚΡΙΝΩ

Αἶ, μὰ γιατί δὲν θέλεις

ν' ἀκούσῃς ;

ΣΥΡΜΩ

Σώπασε... Καὶ σύ, Σουλιωτοπούλα ἂν ἦσουν,
ὅταν τὸν εἶδες κ' ἦρθε 'δῶ, φευγάτο ἀπ' τὸ Σοῦλι
π' ἡ Μοῖρες τώρα ἀγέλαστες κουβέντα συναλλάζων
ἀπόφασι νὰ βγάλουνε ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου,
τὴν ἀρραβῶνά σου ἔπρεπε νὰ βγάλῃς ἀπ' τὸ χέρι
καὶ μ' ἕνα φτύσιμο τρανὸ πίσω νὰ τοῦ τὴν δώσῃς.

ΔΡΑΚΟΣ (Ἐξαπτόμενος).

Μὰ τότε, μάννα μου καλὴ, σ' ἀφίνω 'γειὰ καὶ φεύγω.

(Κινεῖται πρὸς ἀναχώρησιν).

ΣΥΡΜΩ

(Δραττομένη τῆς χειρὸς του).

Ἄ ! ὄχι... Στάσου.

ΔΡΑΚΟΣ (Ἀπαλλασσόμενος).

Ἄσε με.

ΣΥΡΜΩ

Δὲν ἴμπορεῖς νὰ φύγης,
ὅταν ἐγὼ δὲν σοῦ τὸ εἰπῶ, ἐγὼ δὲν στὸ προστάξω.
Πρῶτα θὰ μάθω.

ΔΡΑΚΟΣ

Τίποτε δὲν ἔχεις γιὰ νὰ μάθης.
Τίποτ' ἐγὼ δὲν θὰ σοῦ εἰπῶ, ἄς τὸ εἰποῦνε ἄλλοι
καὶ ὅταν μάθης πῶς ἐδῶ βρέθηκε τὸ παιδί σου,
ποῦ ἦταν καὶ ποιὸς τῶστεῖλε, κι' ἂν ἦταν δυνατό του
γιὰ νὰ μὴν πάη, τὸ θαρρῶ, πῶς θὲ νὰ μετανοιώσης
γι' αὐτὰ τὰ λόγια τὰ πικρά, ποῦ δὲν μοῦ πρέπουν.. φεύγω
κι' ἂν σκοτωθῶ στὸν πόλεμο, στὸν τόπο ποῦ θὰ πέσω
ἔλα νὰ πάρης σχώρεσι ἀπ' τὸ νεκρὸ παιδί σου,
γιατὶ ποτὲ του ζωντανό, ποτὲ δὲν θὰ δεχόταν
νὰ τοῦ ζητήσῃ ἡ μάνα του σχώρεσι γιὰ τὸ κρῖμα,
γι' αὐτὴ τὴν ἀδικία της.

(Ἀπέρχεται δραματικῶς).

Σ Κ Η Ν Η Δ'.

ΣΥΡΜΩ καὶ ΚΡΙΝΩ.

ΣΥΡΜΩ

Δὲν δύναμαι νὰ τρέξω,
γιὰ νὰ τὸν φθάσω, νὰ τοῦ εἰπῶ νὰ τὸν καλοκαρδίσω,
νὰ τοῦ γλυκιάνω τὴν καρδιά, τὴν πικρα της νὰ πάρω
μὲ τὰ φιλιὰ μου. Τρέξε ἐσὺ πῶχεις γὰρὰ τὰ πόδια
καὶ πὲς του πῶς ἡ μάνα του τὰ λόγια πέρνει πίσω,
παρὰ πολὺ λυπήθηκε. Τοῦ δίδει τὴν εὐχή της
καὶ τὸν προσμένει γιὰ ν' ἀρθῇ μὲ τὸ φιλιὸ στὸ στέμα
καὶ μὲ τοὺς κόρφους ἀνοιχτούς. Διάβαινε, Κρίνω. Φεῦγα

ΚΡΙΝΩ

Δὲν εἰμπορῶ γιὰ νὰ διαβῶ, γιατί σκοπὸς φυλάω.

ΣΥΡΜΩ

Θὰ μείνω ἴγὼ στὸν τόπο σου.

ΚΡΙΝΩ

Τότῃ πηγαίνω.

(Ὁρμῆ νὰ ἐξέλθῃ)

Σ Κ Η Ν Η Ε'.

ΦΡΟΣΩ καὶ ΟΙ ΑΝΩ.

(Εἰσέρχεται ἡ Φρόσω κρατοῦσα τὸ τέκνον της ἀπὸ τῆς χειρός).

ΦΡΟΣΩ

Στάσου.

Ἄνωφελος ὁ κῆπος σου.

ΣΥΡΜΩ

Εἶδες ἐσὺ τὸ γυιὸ μου.

ΦΡΟΣΩ

Ἄπὸ τῆς δαῖσας πειδὸ μπροστά.

ΣΥΡΜΩ

Καὶ σοῦπε τὴν αἰτίαν

πῶς βρέθη δῶ ;

ΦΡΟΣΩ

Τὴν εἶπε, ναί... καὶ τ' ἀδικο σοῦ ρίχνω,
γιατὶ τὰ λόγια σου καὶ μᾶς προσβάλλουν καὶ τὴν Κρίνω
καὶ τὸ παιδί σου δὲν τιμᾶν'. Τὸν Δράκο γυιὸ τὸν ἔχεις
κι' ἀκόμα δὲν τὸν γνώρισες, ἀκόμα δὲν τὸν ξέρεις'
οἱ περασμένοι πόλεμοι ποιὸς εἶναι τ' ἀποδείξαν.

Ὁ Δράκος διάβαιν' ἀπ' ἐδῶ, ἦταν ξαποσταλμένοις
 μὲ γράμμα σπούδης, γρήγορο νὰ πάη στὸν Παλάσκα,
 ὀλονυχτιῆς ἐδιάβηκε κι' ὀλονυχτιῆς γυρίζει
 γιὰ νὰ βρεθῆ στὸν τόπο του προτοῦ τουφέκ' ἀνάψῃ,
 προτοῦ πιασθῆ ὁ πόλεμος.

ΚΡΙΝΩ

Βλέπεις, καλή μου μάννα,
 πῶς παραπῆρες, θύμωσες, ἐξύδρισες κ' ἐμένα,
 πίκρανες καὶ τὸ Δράκο μας.

ΣΥΡΜΩ

Μὰ τότε φταίει ἐκεῖνος,
 ὅπου τὸ γυιό μου πρόσταξε τέτοιες δουλειαῖς νὰ κάμῃ
 ποῦ νὰ τῆς κάνουν ἔπρεπε αὐτοὶ ποῦ στῆς μπαρούτης
 τῆ λάμψι τρέμουν, σκιάζονται, τοὺς κόβει ἀνατριχίλα
 καὶ φεύγουν σὰν βρυκόλακες ὅταν ἀκούσουν ξάφνου
 τοῦ ὄρνιθιοῦ τὸ λάλημα, ποῦ τὴν αὐγὴ δηλιένει.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΧΟΡΟΣ καὶ οἱ ΑΝΩ.

ΡΟΔΩ (Ἀπὸ τοῦ Χοροῦ).

Καλὴν ἀρχὴν στὸν πόλεμο.

ΦΡΟΣΩ

Ποῖος τῶπε; Πῶς τὸ ξέρτε;

ΡΟΔΩ

Τῶδαμε μὲ τὰ μάτια μας ἀπὸ τὸ κορφοβοῦνι
 ποῦ τώρα ροβολήσαμε. Πέρα τὸ Κακοσοῦλι
 μέσα σὲ φλόγες καίεται.

ΦΡΟΣΩ

Στὰ γόνατα ὄλες πέστε.

(Κλίνουν γόνου, ἐνῶ ἡ κορυφαία τοῦ χοροῦ ἀπαγγέλλει τὴν κάτωθι προσευχήν).

Χριστέ μας παντοδύναμε, εὐλόγα τ' ἄρματα μας,
 δυνάμωσε τὸ χέρι μας, στήλωσε τὴν καρδιά μας
 γενοῦ γλυκειὰ παρηγοριὰ
 σ' αὐτὴ μας τὴν ἀπελπισιά.

Γιὰ τ' ἅγιο Σου Εὐαγγέλιο, γιὰ Σέ, γιὰ τὸ δικό Σου
 τὸ δοξασμένο Σ' ὄνομα, τὸν τίμιο σταυρό Σου,
 γιὰ αὐτὰ οἱ Σουλιῶτες πολεμοῦν
 σφάζονται καὶ κακοπαθοῦν.

Στήριξε τὸν ἀγῶνά μας, βοήθα, Χριστέ, τὸ Σοῦλι,
 Μὴ τὸ θελήσης, μὴ στερχθῆς γιὰ νὰ γινοῦμε δοῦλοι,
 ξεγλύτω μας ἀπ' τὴν ὀχιά
 τὴν ἀνυπόφορη σκλαβιά.

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΣΤΑΜΟΣ καὶ οἱ ΑΝΩ.

(Ὁ χορὸς ἐγείρεται).

ΣΤΑΜΟΣ

(Εἰσερχόμενος ἐν σπουδῇ).

Ξαποσταλμένος ἔρχομαι ἀπὸ τὸν ἀρχηγό μας.

ΦΡΟΣΩ

Καὶ τί προστάζ' ὁ ἀρχηγός;

ΡΟΔΩ

Τὸ κεντημένο Σοῦλι
 θὰ πάρῃς, μήνυμα χαρᾶς γιὰ νὰ μᾶς πῆς ἂν ξέρῃς.

ΚΡΙΝΩ

Θὰ πάρῃς κι' ἀπὸ μένανε ὄλα τ' ἀσημικά μου
καὶ τὰ διαμάντια ποῦ φορῶ, καλὰ μαντάτ' ἂν φέρνῃς.

ΣΤΑΜΟΣ

Πάρα πολὺ τὸ θλίβομαι, ὄχι γιὰ τὰ σαρίκια,
ἀλλὰ γιὰ τὸ ἤθελα νὰ γίνω γὼ τῆς νίκης
ὁ ταχυδρόμος, τῆς χαρᾶς τὸ μήνυμα νὰ φέρω

ΦΡΟΣΩ

Τότε τί φέρνεις ;

ΣΤΑΜΟΣ

Προσταγὴ ἀπὸ τοὺς καπετάνιους.

ΦΡΟΣΩ

Κ' ἢ προσταγὴ ;

ΣΤΑΜΟΣ

Νὰ φύγετε.

ΦΡΟΣΩ

Νὰ φύγωμε ; Τί τρέχει ;

Νὰ μὴν ἐνικηθῆκαμε ;

ΣΤΑΜΟΣ

Τέτοιο κακὸ δὲν γείνη.

ΦΡΟΣΩ

Τότε γιὰτί νὰ φύγωμε ;

ΣΤΑΜΟΣ

Αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζω·

ἐγὼ μονάχα προσταγὴ ἀπ' τοὺς καπεταναίους
φέρνω. Τὰ γυναικόπαιδα γοργὰ νὰ τραβηχθοῦνε,
νὰ φύγουν στὰ ψηλῶματα. Δὲν ξέρω τίποτ' ἄλλο.

ΦΡΟΣΩ

Ἐσύ, πῶς ἐκατάλαβες ; τί λένε, πῶς πιστεύουν ;
Ποῖδς θὰ νικήσῃ ;

ΣΤΑΜΟΣ

Μὲ ρωτᾷς γιὰ πράγματα ποῦ μόνο
ἓνας τὰ ξέρει, ὁ Θεός. Πηγαίνω καὶ διαβῆτε,
φύγετε δῶθε τὸ γοργό.

(* Ἀπέρχεται).

Σ Κ Η Ν Η Η'.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ πλὴν τοῦ ΣΤΑΜΟΥ.

ΦΡΟΣΩ

Ἀπὸ τοῦ ταχυδρόμου
τοὺς λόγους ἐκατάλαβα πῶς κίνδυνο μεγάλο
τρέχει ἢ πατρίδα μας... Μᾶς πρόσταξαν νὰ τραβηχθοῦμε,
νὰ φύγωμε. Καὶ τί μ' αὐτό ; Ὅπου κι' ἂν πᾶμε τάχα
ἀπὸ κοντὰ μας δὲν θάρθῃ ἢ μαύρη τυραννία ;
Μποροῦμε ν' ἀποφύγωμε ; Ὅταν ὁ ἥλιος γέρνῃ
καὶ βασιλεύῃ στὸ βουνό, ὅσο γοργὰ κι' ἂν τρέξῃς,
ὅπου κι' ἂν πᾶς, ὅπου σταθῆς, ἢ νύκτα θὰ σὲ φθάσῃ,
γιὰ νὰ γλυτώσῃς δὲν μπορείς ἀπὸ τὴ σιοτεινιά της.
Σ' ἄλλες γυναῖκες εἰμπορεῖ νὰ μοιάζῃ αὐτὸ ποῦ θέλουν
ποῦ πρόσταξαν νὰ κάμουμε. Μὰ σὲ Σουλιωτοποῦλες
ἀρματωμένες εἶν' αὐτὸ ντροπὴ καὶ ἀτιμία.

ΡΟΔΩ

Καὶ τί προστάζεις ;

ΦΡΟΣΩ

Τ' ἄρματα στὸ χέρι καὶ στὸ Σοῦλι.

(* Ἄπας ὁ Χορὸς λαμβάνει τὰ ὄπλα πλὴν τῆς Σύρως).

ΡΟΔΩ

Στὴν προσταγὴ σου ἔτοιμες.

ΦΡΟΣΩ

Πρέπει νὰ μάθῃ ὁ κόσμος
πῶς ἢ γυναῖκες τοῦ Σουλιῶ δὲν ἔχουνε μονάχη
φροντίδα τους τὴν ὠμορφιά οὔτε καὶ τὰ στολίδια·
ἀπ' ὅλ' αὐτὰ φηλότερα βάνουνε τὴν πατρίδα
καὶ στῆ φωνή της παραιτᾶν τὴ ρόκα, τῆς βελόνες
καὶ πηάνουντ' ἀπὸ τάρματα.

ΚΡΙΝΩ

Ἐγὼ πηγαίνω πρώτη.

(* Ἀπέρχεται παρακολουθοῦντος τοῦ Χοροῦ).

Σ Κ Η Ν Η Θ'.

ΦΡΟΣΩ καὶ ΣΥΡΜΩ.

ΦΡΟΣΩ

(* Ἐμποδίζουσα τὴν ἔξοδον τῆς Σύρμω).

Στάσου.

ΣΥΡΜΩ

Γιατί ;

ΦΡΟΣΩ

Θὰ μείνης ἔδω. Ἄρματα νὰ κρατήσης
δὲν εἴμπορεῖς, δὲν δύνασαι, οὔτε καὶ δίκηο εἶναι,
εἴσαι γρηᾶ κι' ἀνώφελα νὰ μπῆς σὲ κακοπάθεια.

ΣΥΡΜΩ

Νὰ μὲ προσβάλῃς μοῦ τὸ λές ;

ΦΡΟΣΩ

Τὸ Λάμπρο τὸ παιδί μου
τὸ σπλάγγνο μου σὲ σένανε τ' ἀφίνω, κυρὰ Σύρμω.

ΣΥΡΜΩ

Γι' αὐτὸ μὲ θέλεις νὰ σταθῶ ;

ΦΡΟΣΩ

Ἄφοῦ δουλειὰ δὲν ἔχεις
στὸν πόλεμο νὰ πᾶς, γι' αὐτὸ ζητῶ τὴ χάρι. Μείνε
νὰ μοῦ φυλάξ τὸ Λάμπρο μου.

ΣΥΡΜΩ

Ἐγὼ σὲ τέτοιες ὥραις
ἀφίνα ἔρμα τὰ παιδιὰ, τὰ σπλάγγνα τὰ δικά μου,
καὶ σὺ ζητεῖς νὰ μείνω ἔδω φύλακας τοῦ παιδιοῦ σου ;
Κι' ἂν δὲν μπορῶ δὲν δύναμαι τουφέκι νὰ κρατήσω,
τῶν λαθωμένων τῆς πληγαῖς ἔμπορῶ γιὰ νὰ τῆς δένω,
στὰ παλληκάρια δύναμαι φυσέκια νὰ μοιράζω.

(* Ἀπέρχεται).

Σ Κ Η Ν Η Ι'.

ΦΡΟΣΩ (Μόνη).

Λάμπρο, παιδί μου ἀκριβό, τί νὰ σὲ κάμω τώρα,
ποῦ νὰ σ' ἀφήσω ἢ ἔρημη ; Μαζί μου ἂν εἶ σὲ πάρω,
οὔτε τουφέκ' οὔτε σπαθί ἔμπορῶ γιὰ νὰ κρατήσω.
Τίποτε δὲν θὰ δυνηθῶ γιὰ τὴν γλυκειὰ πατρίδα
κι' ἐγὼ νὰ κάμω, Λάμπρο μου. Ρατίζεται ἡ καρδιά μου.
Τὰ σπλάγγνα μου ξεσχίζονται. Γιὰ νὰ σὲ παρατήσω
μονάχο ἔδω στὴν ἔρημιὰ ποῖος ξέρει τί θὰ γείνης ;
Ποῖος ξέρει ἂν θὰ σὲ ξαναἰδῶ ; Παιδί μου, θὰ σὲ χάσω.
Μὰ πάλι ἡ πατρίδα μας, ἢ μάννα καὶ τῶν δυό μας,
ποῦ ὁ ἄνθρωπος πειδὲ τίμιο στὸν κόσμ' αὐτὸ δὲν ἔχει,
τὴν ὥρα αὐτὴ λιγοθυμάει, σβένει, ψυχομαχάει.

(* Στρέφεται πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ κλίνει γόνυ).

Μεγάλη Δέσποινα, σ' Εσέ, ἐδῶ στήν ἐκκλησιά Σου,
 ποῦ φέρνει τ' ἅγιο Σου ὄνομα, σ' ἀφίνω τὸ παιδί μου.
 Ἐσὺ ποῦ Μάννα γίνηκες, ποῦ ξέρεις τὴν λαχτάρα,
 τὰ βάσανα καὶ τοὺς καῦμοὺς ποῦ νοιώθει κάθε μάννα,
 σ' Ἐσέ, παιδί ποῦ βάσταξες στήν ἀφθαρτὴ ἀγκαλιά Σου,
 παιδί ποῦ ἀποκοίμησες στοὺς σπλαγχνικούς Σου κόρφους,
 σ' Ἐσέ, γλυκειὰ βασίλισσα τῶν ὄρφανῶν, ἀφίνω
 γιὰ νὰ φυλᾷς τὰ σπλάγχνα μου. Γιὰ τὸ σταυρὸ τοῦ
 [γυιῶ Σου,

τὰ τιμημένα πάθη Του, τ' ἅγιο Του Εὐαγγέλιο
 π' αὐτὴ τὴν ὥρα ἀτιμο σπαθὶ τὸ σχίζει, πάω
 κ' ἐγὼ νὰ κάμω ὅ,τι μπορῶ. Στὰ δάκρυα καὶ στὸ αἷμα
 ποῦ γιὰ τὸ γυιὸ Σου ποταμοί, θάλασσαι ἐχυθῆκαν
 πάω κ' ἐγὼ τὸ δάκρυ μου, τὸ αἷμά μου νὰ σμίξω.

(Ἀσπάζεται τὸ τέκνον τῆς)

Παιδί μου, ἂν δὲν σὲ ξαναἰδῶ, στήν μαύρη τυραννία
 κατάρρα καὶ ἀνάθεμα!

(Ὁρμᾷ νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ἀνακόπτεται ὑπὸ τοῦ εἰσερχομένου Πήλιου).

Σ Κ Η Ν Η Ι Α'.

ΠΗΛΙΟΣ καὶ ΦΡΟΣΩ.

ΠΗΛΙΟΣ

(Εἰσερχόμενος ἔνοσλος).

Ποῦ εἶναι τὸ παιδί μας;

ΦΡΟΣΩ (Ἐκπληκτός).

Πήλιο, ἐδῶ!

ΠΗΛΙΟΣ

Τὸ Λάμπρο μας πάρε στήν ἀγκαλιά σου
 κ' ἔλα γοργὰ νὰ φύγωμε.

ΦΡΟΣΩ

Γιὰ ποῦ; Τί τρέχει; Λέγε.

ΠΗΛΙΟΣ

Πᾶμε.

ΦΡΟΣΩ

Μὰ ποῦ;

ΠΗΛΙΟΣ

Νὰ φύγωμε.

ΦΡΟΣΩ

Μὴν ἔπεσε τὸ Σοῦλι;

Νὰ μὴν ἐνικηθήκαμε;

ΠΗΛΙΟΣ

Θε νὰ σοῦ εἰπῶ. Μὰ πᾶμε.

ΦΡΟΣΩ

Δὲν κάνω βῆμα ἀπὸ 'δῶ, ἂν δὲν μοῦ εἰπῆς τί τρέχει.

ΠΗΛΙΟΣ

Ἐνικηθήκαμε.

ΦΡΟΣΩ

Τί λές; θέλεις μ' ἐμὲ νὰ παίξεις;

Εἶναι ποτέ του δυνατὸ τὸ Σοῦλι γιὰ νὰ πέσῃ,
 νὰ γκρεμισθῇ ὁ γίγαντας, νὰ σωριασθῇ ὁ βράχος
 χωρὶς ἀντάρα καὶ βοή, χωρὶς νὰ φριξῇ ὁ κόσμος
 καὶ νὰ βογγίξῃ ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὸ χαλασμὸ τοῦ
 κ' ὁ κορνιαχτὸς τοῦ γκρεμισμοῦ νὰ φθάσῃ πάρα πέρα
 ἀπ' τὸν καπνὸ τοῦ νικητῆ, τῆς δόξης του τὴν λάμψι;
 Ἄν τὰ πιστεῦω, ἀδύνατο! Δὲν λές ἀλήθεια Πήλιο.

ΠΗΛΙΟΣ

Κ' ὅμως ἐνικηθήκαμε. Τὴν ὥρα αὐτὴ στὸ Σοῦλι
 πατεῖ ποδάρι ὁ Βελῆς.

ΦΡΟΣΩ (Ἐν ἀπελπισίᾳ).

Λοιπὸν δὲν εἶναι φέμμα;

(Περίλυπος).

Καὶ ἔχεις χεῖλη καὶ τὸ λές, γλῶσσα καὶ κουβεντιάζεις;

ΠΗΛΙΟΣ

Καὶ τ' ἤθελες γιὰ νὰ γενῆ; Δὲν ἦταν δυνατό μας
περίσοιο νὰ βαστάξωμε. Κι' αὐτὸ ποῦ 'γίν' ὡς τώρα
τόσους καιροὺς μὲ τὸν Ἄλῃ, ἐμεῖς μιὰ φοῦχτ' ἀνθρώποι
πόλεμο γιὰ ν' ἀνοίγωμε καὶ μέσ' ἀπ' τὸν καπνὸ του
νὰ βγαίνωμ' ἀσπροπρόσωποι κι' αὐτὸς καφαλισμένος,
θαῦμα τρανὸ δὲν τὸ θαρρεῖς; Τὰ θαύματα, γυναῖκα,
δὲν γίνονται κάθε στιγμῇ, κοιλοπονοῦνε χρόνια
κι' αἰῶνες βασανίζονται νὰ κάμουν ἓνα θαῦμα.
Πρώτη φορά ὁ τύρανός μὲ τόσ' ἀσκέρι, τόσο
θυμὸ καὶ λύσσα, ἀνοιξε μ' ἐμᾶς τουφέκι. Ἦταν
λοιπὸν τ' ἀδύνατα νὰ ζήση περὶ τὸ Σοῦλι.
Ὁ στοιχειωμένος πλάτανος, ὅταν τὸν συχνοδέρνη
κατεδασμένου ποταμοῦ τ' ἀγριεμένο κύμα,
ἓνα καιρὸ θὰ σωριασθῆ. Τὸ κύμα θὰ τὸν φάη,
θὰ γίνῃ νεκροκρέββατο. Μιὰ ἡμέρα θὰ τὸν φέρῃ
στῆς θάλασσάς του τ' ἄβαθα.

ΦΡΟΣΩ

Νὰ νικηθῆ τὸ Σοῦλι;

Δὲν εἶν' οἱ Ἕλληνας θεοί, ἀθάνατοι δὲν εἶναι,
μὰ πρέπει ν' ἀναγκάζουνε Δόξα κι' Ἀθανασία
γιὰ ν' ἀγκαλιάζουν, νὰ φιλοῦν πρώτα τὸν ξαπλωμένον
κι' ὕστερα αὐτὸν ποῦ στάθηκε στὰ πόδια του δλόρθος.
Νὰ πέσουν, ναί, νὰ πέσουνε. Μὰ ὄχι ὅπως δὲν πρέπει,
ὅπως δὲν μοιάζει σ' Ἕλληνας. Στὸν πρώτο τοῦ πολέμου
ἀνασασμὸ νὰ σκορπισθοῦν καθὼς τὰ φραχτοπούλια
στὴν τουφεκιὰ τοῦ κυνηγοῦ.

(Ἀκούονται ἐξ ἀποστάσεως πυροβολισμοί).

ΠΗΛΙΟΣ

Γιὰ τὸ Θεό! Τί στέκαις;

Ἔλα νὰ φύγωμε.

ΦΡΟΣΩ

Ἄκοῦς... δὲν εἶν' βοή ἐκεῖνη
ποῦ διασκορπίζ' ὁ ἄνεμος ἀπ' ἄρματα βγαλμένη;
Ἄκοῦς; ... ἀκόμα πολεμοῦν. Δὲν 'χάθη καθ' ἐλπίδα.

ΠΗΛΙΟΣ (Δυσφορῶν).

Μά, Φρόσω, τὸ κατάλαβες;

ΦΡΟΣΩ

Γύρισε πίσω. Τρέξε.

Μάζω τὰ παλληκάρια σου καὶ τὴ στερνὴ βοήθεια
δῶσε στὸ βαρυνίδυνο, στὸ δύστυχό μας Σοῦλι.

Γιὰ τῆς Παρθένας τοὺς καῦμούς, γιὰ τὸ σταυρὸ τοῦ

[γυιοῦ της.

γιὰ τὴν πατριδ' ἀν δὲν τὸ θές, σύρε γιὰ τὴν τιμὴ μας.

Γιὰ τ' ὄνομά σου διαβαίνει. Μὴ στέκεις. Τρέξε. Φύγε.

ΠΗΛΙΟΣ

Μ' αὐταῖς σου τῆς παραφοραῖς τίποτε δὲν θὰ κάμης,
παρὰ νὰ χάσω...

ΦΡΟΣΩ

Τὴ ζωή... αὐτὴ γιὰ νὰ γλυτώσης
λιγόνκαρδ' ἀγωνίζεσαι; Μὰ τί τὴν θέλεις, πές μου;
Πάρε μαχαίρι, σκίσε με κι' ἀπὸ κοντὰ σκοτώσου,
τ' ἀν σκλαβοὶ καταντήσωμε, δικαίωμα δὲν θάχῃς
νὰ μ' ἀγαπᾶς μονάχα σύ. Τοῦ σκλάβου ἢ γυναῖκα
εἶναι... ναί! εἶναι ἴπωρικὸ στὸ δεῖπνο τοῦ τυράννου.

ΠΗΛΙΟΣ

Κάθησ' ἐδῶ ἀφοῦ τὸ θές.

(Δαμβάνει ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸ τέκνον του).

Ἐγὼ τὸ γυιό μας πέρνω.

ΦΡΟΣΩ

(Ἀφαιροῦσα τὰ ὄπλα του).

Κ' ἐγὼ σοῦ πέρνω τ' ἄρματα.

ΠΗΔΙΟΣ (Ορμῶν).

Ἄλλὰ... γυναῖκα!

(Ορμᾶ κατὰ τῆς Φρόσως).

ΦΡΟΣΩ

Πίσω!

(Ἐκφεύγουσα εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος).

Ἄντι γὰρ σὲ πηγαίνω ἴγώ.

(Ορμᾶ νὰ ἐξέλθῃ).

Σ Κ Η Ν Η Ι Β'.

ΣΥΡΜΩ καὶ ΧΟΡΟΣ ἐκ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

ΣΥΡΜΩ

Στάσου. Τοῦ κάκου τρέχεις.

Τὸ Κακοσοῦλι ἔπεσε!

ΦΡΟΣΩ

(Ἐνσὸς καὶ ἀφίνουσα νὰ πύσῃ τὸ ὄπλον ἐκ τῶν χειρῶν τῆς).

Ἔπεσε; ... κ' ἡ τιμὴ μας;!

ΣΥΡΜΩ

Τίποτε δὲν μᾶς ἔμεινε...

ΦΡΟΣΩ

(Τῷ Πήλῳ, ἐν ἀγανακτήσει ἅματε καὶ συγκινήσει).

Καλλίτερά σου θάταν

νὰ μοῦ σὲ φέρνανε νεκρό... σαβανοστολισμένον!

(Καταπετάννυται ἡ αὐλαία).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Σ Κ Η Ν Η Α'.

(Ἡ σκηνὴ περιστᾶ ὅ,τι καὶ ἐν τῇ προηγουμένη πράξει).

ΚΟΣΜΑΣ, ΖΑΚΟΣ, ΧΟΡΟΣ ἐξ ΑΝΔΡΩΝ, ΡΟΔΩ
ΧΟΡΟΣ ἐκ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

(Μία ἐκ τῶν γυναικῶν τοῦ χοροῦ παραπλεύρως τῆς Ρόδως
ἱσταμένη φέρει ἐπὶ δίσκου στέφανον ἐκ δάφνης).

ΚΟΣΜΑΣ

Τὰ πάντα ἴγιναν ἔτοιμα καὶ μόν' ὁ Δράκος λείπει.

ΖΑΚΟΣ

Ὅπου κι' ἂν εἶναι θεὸ νάρθη.

ΚΟΣΜΑΣ

Δὲν πρέπει γιὰ ν' ἀργοῦμε,
τί κάθε ὥρα ποῦ περνᾷ καὶ μιὰ ἐλπίδα φεύγει,
χάνεται κι' ἓνα ὄνειρο· ὅλ' οἱ καπεταναῖοι
συμβούλιο τώρα κάνουνε καὶ γνώμεις συναλλάζουν
τί πρέπει γιὰ νὰ κάμωμε, ὕστερα ἀπὸ τῆς Κιάφας
τὸν ἀνεπάντεχο χαῦμό. Πρέπει καὶ μεις νὰ πᾶμε
νὰ μάθωμε τί ἀπόφασι θὰ βγάλουν... Νὰ τοὺς ποῦμε,
ὅτι δὲν ἔχομ' ἀρχηγό. Τὸν ἀνονδρο τὸ Γούση
πῶς τὸν ἀπεκηρύξαμε κι' ἀπὸ τὰ ἴδω καὶ πέρα
στῆς προσταγαῖς τοὺς εἴμαστε.

ΖΑΚΟΣ

"Α, νὰ κι' ὁ Δράκος φθάνει.

ΚΟΣΜΑΣ

Κάτι καλά.

ΖΑΚΟΣ

Γέρο Κοσμᾶ, τὸ λόγο σὺ θὰ λάβῃς,
κι' ἀπὸ δικό μας ὄνομα τῆ δάφνη τῆς ἀνδρείας
καὶ τῆς τιμῆς τὸ στέφανο στὸ Δράκο θὲ νὰ δώσης.

Σ Κ Η Ν Η Β'.

ΔΡΑΚΟΣ, ΣΥΡΜΩ καὶ οἱ ΑΝΩ.

ΔΡΑΚΟΣ

Σουλιώταις καὶ Σουλιώτισσαις, σᾶς χαιρετῶ.

ΑΠΑΝΤΕΣ

Καλῶς τον

ΔΡΑΚΟΣ

Μὲ προσκαλέστε 'δῶ νάρθῶ. Εἶμαι στῆς προσταγαῖς σας.

ΚΟΣΜΑΣ

"Ακουσε, Δράκο, νὰ σοῦ εἰπῶ. Ἐμεῖς τὰ παλληκάρια
Τοῦ Πήλιο Γούση σήμερα ἐκάμαμε 'δῶ πέρα
τιμῆς συμβούλιο καὶ χωρὶς καμμιᾶ ἀντιλογία
ἔλοι μαζί με μιὰ καρδιά, με μιὰ ψυχὴ καὶ γνώμη
δυὸ 'βγάλαμε ἀπόφασαις. Κ' ἢ πρώτ' ἀπόφασί μας
ἦταν ν' ἀποκηρύξωμε τὸν ἀνανδρ' ἀρχηγό μας
καὶ νὰ τὸν 'ξαρματώσωμε σύμφωνα με τοὺς νόμους
τῆς χώρας μας τοὺς ἄγραφους.

ΣΥΡΜΩ

Εὐγέ σας, παλληκάρια.

ΖΑΚΟΣ

Κι' αὐτὴ μας τὴν ἀπόφασι σὲ τοῦτον 'δῶ τὸν τόπο
σήμερα 'ξετελέσαμε. Σ' ἀνανδρὸ καπετάνιο
τὰ τίμα παλληκάρια του ἐδώκαν τῆς ἀνδρείας
καὶ τῆς τιμῆς τὸ μάθημα.

ΣΥΡΜΩ

Τὸ Σοῦλι πέρα πέρα
σὺν νᾶναι ἓνας ἄνθρωπος τὰ χέρια τ' ἀνταμώνει
καὶ σᾶς χειροκροτεῖ γι' αὐτὴ τὰ δίκηα 'πόφασί σας,
π' ὄχι μονάχα σᾶς τιμᾶ ἀλλὰ καὶ 'στῆς Πατρίδας,
τ' ἀπελπισμένου μας Σουλιοῦ τὰ μαραμένα χεῖλη
εἶναι γλυκὸ χαμόγελο.

ΚΟΣΜΑΣ

Τὴν πρώτ' ἀπόφασί μας
σ' τὴν εἶπαμε. Τῆ δευτέρη νὰ μάθῃς τώρα πρέπει.
Ὅπως τὸ χρέος εἶχαμε τὸν ἀνανδρ' ἀρχηγό μας
γιὰ νὰ τὸν παραδώσωμε σ' αἰώνια καταφρόνια,
τὸ ἴδιο χρέος ἔχουμε καὶ σὲ ποῦ 'στῆς φευγάλας
τὴν ἄτιμη ποδοβολή ποῦ 'σήκωσαν τοῦ Πήλιο
τὰ πόδια φεύγοντας ἀπ' τῆς τιμῆς τὸν τόπο, στάθῃς
ὀρθὸς σ' αὐτὸ τὸ χαλασμὸ καὶ μ' ἐχθρική σημαία
παρμένη ἀπ' τοῦ νικητῆ τὸ φαρωμένο χέρι
τὴν ἐντροπὴ μας ἔκρυφες, τὸ εὐγε νὰ σοῦ ποῦμε,
καὶ τὸ βραβεῖο τῆς τιμῆς νὰ δώκουμε σὲ σένα.

(Τῆ Ρόδῳ).

"Ἐχεις τὸ λόγο τώρα σὺ.

ΡΟΔΩ

(Δαμβάνουσα ἐκ τοῦ δίσκου τὸν στέφανον καὶ χω-
ροῦσα πρὸς τὸν Δράκον).

Μὲ δάφναις φουντωμέναις
φτρωμέναις ἀπὸ κόκκαλα σπαρμέν' ἀπ' τοῦ θανάτου

τὸ χέρι, μέσ' στάμαράντο τῆς δόξας περιβόλι,
 ἀναθρεμμέναις μ' αἵματα, μὲ δάκρυα λουσιμέναις,
 κομμέναις μὲ τῆς ἑλευθερίας τὸ πύρινο σπαθί της
 αὐτὸ τὸ στέφαν' ἔπλεξε κλαίγοντας ἢ πατρίδα
 ἀπ' τῆς φαρμακερῆς βολιάς ποῦ δέχθη στὴν καρδιά της
 καὶ ποῦ στολίζει τὴν κορφή τῆς χθεσινῆς ἀνδρείας
 αἰώνιο ἀντίδωρο

(Ἀποθέτει τὸν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκου, ἐνῶ ἀμφότεροι
 οἱ Χοροὶ ψάλλουσιν ἐναλλάξ τὸ κάτωθι ᾄσμα).

Κόφτε μοσχαῖς, λουλούδια, μυρτιαῖς καὶ δάφναις σπᾶτε
 καὶ μὲ χαρᾶς τραγουδία στὸν ἥρωα σκορπᾶτε.

(Ἐμφωδὸς δι' ἀμφοτέρων τῶν Χορῶν ταυτοχρόνως).

Δόξα τιμῆ μεγάλη στᾶστροπελέκι του,
 Καὶ δάφνη στὸ σπαθί του καὶ στὸ τουφέκι του.
 Δόξα στὸν ἥρωά μας, τιμῆ κ' ἀθανασία
 καὶ τ' ὄνομά του γράψτε σὲ πλάκα αἰωνία.

ΕΠΩΔΟΣ

Δόξα τιμῆ μεγάλη στ' ἀστροπελέκι του
 καὶ δάφνη στὸ σπαθί του καὶ στὸ τουφέκι του.
 Δόξα τιμῆ σ' ἐκείνους π' ὕστερ' ἀπ' τὸ θεό τους
 ἔχουνε τὴν πατρίδα προσκύνημα, βωμό τους

ΕΠΩΔΟΣ

Δόξα τιμῆ μεγάλη στᾶστροπελέκι του
 Καὶ δάφνη στὸ σπαθί του καὶ στὸ τουφέκι του.
 Δόξα τιμῆ στὸ χέρι π' ἀκόμα μὲ μιὰ δάφνη
 στόλισε τῆς πατρίδας τ' ἀμάραντο στεφάνι.

ΕΠΩΔΟΣ

Ἄόξα τιμῆ μεγάλη κλπ.

ΣΥΡΜΩ

(Ἐν συγκινήσει καὶ τὰς χεῖρας τοῦ Δράκου σφίγγουσα).

Παιδί μου, ἥρωά μου,
 κ' ἢ μάνα ποῦ σ' ἐγέννησε, τὸ τιμημένο χέρι

ποῦ στοῦ Σουλιοῦ τῆς διάπλατῆς λαβωματιὰ δροσοῦλα
 καὶ βάλσαμο ἐστάλαξε, μ' εὐγνωμοσύνης δάκρυ
 τὸ λούζει καὶ τ' ἀσπάζεται.

(Κλίνουσα τὸ γόνυ καὶ ἀτενίζουσα πρὸς τὸν οὐρανόν).

Καὶ τώρα, Θεέ μου, στείλε
 γιὰ νὰ μοῦ πάρῃς τὴν ψυχῆ. Τὴν ποῖο τρανῆ τοῦ γυιοῦ μου
 χαρὰ, τὴν εὐτυχία του, τὴν γνώρισα, τὴν εἶδα.

(Ἐγείρεται καὶ προσατενίζει τὸν Δράκον μὲθ' ὑπερηφανείας. Σιγῆ
 ἐπ' ὀλίγον),

ΔΡΑΚΟΣ (Συγκεικλινημένος).

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν τιμῆ, ἀν καὶ θαρρῶ πῶς εἶναι
 γιὰ μένανε πάρα πολύ, γιατί δὲν ἔκαμ' ἄλλο
 τίποτ' ἀπὸ τὸ χρέος μου. Γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι,
 γιὰ τὴν γλυκερὰ πατρίδα μας ἔχουσε καὶ θὰ χύσῃ
 ὡς τὴ στερνῆ σταλαγματιὰ τὸ αἷμά του ὁ Δράκος.
 Σ' αὐτοὺς τοὺς δὴδ τρισάγιους βωμοὺς ἀπάνω πρέπει
 κάθε Σουλιώτης τίμιος λαμπάδα γιὰ ν' ἀνάβῃ,
 νὰ καίῃ γιὰ θυμίαμα τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του.
 Τέτοιας θυσίας ὁ καπνὸς κ' ἢ εὐωδιὰ μονάχα
 μπορεῖ νὰ δώκῃ δύναμι τῆς λιγοθυμισμένης
 ἑλευθερίας ποῦ εἶναι ἔτοιμη νὰ ρίξῃ τὸ σπαθί της
 καὶ στῆς σκλαβιάς τὰ σίδερα νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι.

ΚΟΣΜΑΣ

Εὐγέ σου, Δράκο.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ ΟΙ ΧΟΡΟΙ

Εὐγέ σου.

ΚΟΣΜΑΣ

Τώρα, συντρόφοι, πᾶμε.
 Δὲν ἔχομ' ἄλλο τίποτα νὰ κάμωμ' ἐδῶ πέρα.

(Ἀπέρχονται πάντες πλὴν τῆς Σύρμης καὶ τοῦ Δράκου).

Σ Κ Η Ν Η Γ'.

ΣΥΡΜΩ και ΔΡΑΚΟΣ.

ΣΥΡΜΩ

(Μετά τина στιγμήν, καθ' ἣν βλέπει τὸν Δράκον ἀποφεύγοντα τὸ βλέμματά της).

Καταλαμβάνεις, Δράκο μου, κι' ἔμεις τί πρέπει τώρα νὰ κάμωμ' ἂν στής φλέβαις μας τρέχει καθάριο αἷμα Σουλιώτικο; Στοχάζεσαι τὸ χρέος μας ποιδ εἶναι ; Νοιώθεις τί θέλω νὰ σοῦ πῶ ;

ΔΡΑΚΟΣ

(Περιλύπως καὶ κατ' ἴδιαν)

Κατακαυμένη Δράκο, ἦταν γιὰ σένα πειρὸ καλὰ νὰ ἦσουν ἀκόμα μέσα στ' Ἀλῆ-Πασά τὴν κόλασι, παρὰ νὰ βγῆς στὸν κόσμο, νὰ ἴπισωστρέψης στὴ ζωὴ, δὴδ ἠλίους ν' ἀποχτήσης, καὶ νὰ τοὺς χάσης καὶ τοὺς δυό, νὰ σοῦ τοὺς σβέσ' ἡ Μοῖρα στὴν πρώτη τους φωτοβολή, στὴν πρώτ' ἀναλαμπή τους Τέτοια χαρὰ ἄς ἔλειπε. Τὰ στερεμένα μάτια, ἂν ριζικό τους ἦτανε γιὰ μιὰ στιγμή μονάχα γιὰ νὰ ἀπολαύσουνε χαρὰ, ποῦ θὰ τὴν χάσουν πάλι, καλλίτερα τους θὰ ἦτανε νὰ μένουν στὸ σκοτάδι. Καταλαβαίνω τί ζητεῖ.

ΣΥΡΜΩ

Δὲν τὸ θαρρῶ ποτέ μου πῶς τοῦ Δημᾶρα τὸ παιδί, ποῦ γιὰ κληρονομιά του ἀπ' τὸν πατέρα τ' ἔλαβε ὅ,τι σ' αὐτὸ τὸν κόσμο ξετιμημοὺς δὲν ἔχει, τὴν τιμὴ, γιὰ νὰ μὴ στέρξη νὰ μείνη πέρ' ἀπ' τῆς ντροπαῖς κι' ἀπὸ τὴν καταφρόνια γεννηᾶς ποῦ σ' ἐξευτελισμό, σ' αἰώνια ἀτιμία τὸ Σοῦλι τὴν ἐδίκασε. Πολὺ καλὰ τὸ ξέρεις τὴν Κρίνω πῶς ἀγάπησα περσοότερ' ἀπὸ σένα

ποῦσαι παιδί μου σπλάγγχο μου. Μ' ἀπόκρυφη λαχτᾶρα σὲ καρτεροῦσα γιὰ ν' ἀρθῆς, νύφη μου νὰ τὴν κάμω, τὰ στέφανά της ν' ἀσπασθῶ καὶ τότε νὰ πεθάνω. Μὰ ἡ Μοῖρα δὲν τὸ θέλησε. Μὲ τέτοιο σπῆτι τώρα συγγένεια γιὰ νὰ κάμωμε δὲν στέκει στὴν τιμὴ μας. Τοῦ Πήλιου Γούση τῶνομα δὲν θᾶνε τίποτ' ἄλλο παρὰ κατάρ' ἀδιάκοπη κι' ἀνάθεμα αἰώνιο καταλαλιά καὶ βογγητὸ στὰ στόματα τοῦ Σικλάβου. Τοῦ Πήλιου-Γούση τῶνομα θὰ γράφη ἡ ἱστορία μὲ γράμματα κατὰμαυρα σὲ σκοτεινὴ σελίδα. Κι' εἶναι ποτέ του δυνατὸ νὰ τὸ δεχθῆς, γυναῖκα νὰ κάμης σὺ, κι' ἐγὼ στὸ σπῆτί μου νὰ μπάσω καὶ θυγατέρα μου νὰ εἰπῶ τὴν ἀδελφὴ τοῦ Πήλιου; Δὲν τὸ πιστεύω, Δράκο μου. Τὸ κρίμι' ἄς ἔχη 'κεινος ὅπου σᾶς ἐξεχώρισε. Ἀνάμεσα στοὺς δυό σας ὁ Πήλιος-Γούσης στέκεται αἰώνιος χωρισμός σας. Αὐτὸς λοιπὸν ἄς ὀψεται. Δὲν ἔχω τίποτ' ἄλλο γιὰ νὰ σοῦ πῶ, θαρρῶ τὸ πῶς καὶ πειρὸ πολλὰ σοῦ εἶπα ἀπ' ὅσα πρέπανε σ' ἐσέ, καὶ κάμε ὅ,τι πρέπει.

ΔΡΑΚΟΣ (Κατ' ἴδιαν).

"Ἀχ! Πήλιο-Γούση ἀνδρε! Καταραμῆνη Γούση! Τὶ μοῦκαμες! τί μοῦκαμες!!

(Σιγὴ μακρά).

ΣΥΡΜΩ

Ἀκόμα, Δράκο;

ΔΡΑΚΟΣ

κακὴ, γιὰτι μὲ τυραννεῖς; γιὰτι μὲ βασανίζεις; Γιατι μὲ ζηλοφθόνησες τόσο πολὺ κι' ἄλοη φαρμάκι τὴν κατάντησες στὰ χεῖλη μου τὴν πρώτη σταλαγματιὰ ποῦ ρούφηξα ἀπὸ τῆς εὐτυχίας ἀπ' τῆς ἀγάπης, τῆς χαρᾶς τὸ μαγικὸ ποτῆρι...

ΣΥΡΜΩ

Ἀκόμη τὸ στοχάζεσαι;

Τύχη

ΔΡΑΚΟΣ

Ἐχάθηκ' ἓνα βόλι
 στὸ χθεσινὸ καταριακό ! Στὸ θεοπόντι ἐκείνο
 χάθηκ' ἓνα στραπόδροντο, ἓνα σπαθι ἐχάθη
 νὰ μοῦ σπαράξῃ τὴν καρδιά, τὰ στήθη μου νὰ σχίση,
 νὰ μὲ ἔξαπλώσῃ κατὰ γῆς, γιὰ νὰ πεθάνω μόνο
 νὰ ξεφυχήσω μιὰ φορά, παρὰ νὰ ζῶ, νὰ στέκω
 νὰ ξεφυχῶ κάθε στιγμή ! Δράκο δυστυχισμένε !

ΣΥΡΜΩ

Σκέψι πολλὴ χρειάζεται νὰ κάμῃς τὴ βουλή σου,
 νὰ βγάλῃς τὴν ἀπόφασι; Αὐτὴ σου ἡ στενοχώρια
 δηλώνει πῶς ὁ Δράκος μου ἐγένηκε γυναίκα
 μὰ ὄχι καὶ Σουλιώτισσα, γιὰτ' ἡ Σουλιωτοπούλαις
 ἔχουν ἀτσάλι στὴν καρδιά, κόκκαλο στὴ ψυχὴ τους
 καὶ στέκονται ἀλύγισταις στοῦ ἔρωτα τοὺς πόνους
 ἀντίκρου στὴν πατρίδα τους. Τέτοια γυναίκα ὄγινῃ
 ὁ γυιὸς τῆς Σύρμω.

(Προσβλέπουσα τὸν ἀδημονοῦντα Δράκον).

Τὸ λοιπόν; Ἄκόμα, Δράκ ;

ΔΡΑΚΟΣ (Ταλαντευόμενος),

δὲν βγάνεις ἀπ' τὸ χέρι μου μὲ τὸ δικό σου χέρι
 τὴν ἀρραβωνά μου, γιὰτὶ δὲν δύναμαι μονάχος
 νὰ τὴν τραβήξω, δὲν μπορῶ.

ΣΥΡΜΩ

Δὲν ἤμπορεῖς ;

ΔΡΑΚΟΣ

Τὸ θέλω

στοὺς νόμους τῆς πατρίδος μας ν' ἀκούσω, μὰ δὲν ξέρω
 τί νάναι αὐτὸ ποῦ μοῦ κρατεῖ τὰ χέρια μου δεμένα,
 παράλυτα.

(Τείνει τὴν χεῖρά του).

Μαννοῦλά μου, μονάχη τραβηξέ το.

ΣΥΡΜΩ

(Ἐπισήμως καὶ σοβαρῶς ἀποσπᾶ τὸ δακτυλίδιον).

Στῶνομα τῆς Πατρίδος μας καὶ τῆς τιμῆς, τὸ πέρνω.

ΔΡΑΚΟΣ

Μάννα μου, μιὰ παράκλησι.

ΣΥΡΜΩ (Τρυφερῶς).

Τί θέλει τὸ παιδί μου ;

ΔΡΑΚΟΣ

(Μετὰ πόνου καὶ συγκινήσεως).

Νὰ τῆς τὸ πᾶς μονάχη σου, νὰ μὴ τὸ στείλῃς μ' ἄλλον,
 ὅπως τῆς πρέπει νὰ φερθῆς. Νὰ τὴν παρηγορήσῃς,
 νὰ χύσῃς, μάννα μου καλὴ, βάλοσαμο στὴν ψυχὴ τῆς,
 νὰ τῆς γλυκάνῃς τὴν πληγῆ, ποῦ μέσα στὴν καρδιά τῆς
 θὰ τῆς ἀνοιξ' ἡ μαχαιριὰ ποῦ θὰ τῆς δώκῃς. Μάννα,
 γιὰ τοῦ Θεοῦ μας τῶνομα, κάμε τὴν γιὰ νὰ στέρξῃ
 κι' αὐτὴ σ' αὐτὸν τὸν χωρισμό. Νὰ τὸ δεχθῇ κι' ἐκείνη
 χωρὶς νὰ μᾶς καταρασθῇ, χωρὶς νὰ βλαστημήσῃ,
 τί ἀπὸν ἀπ' τὴν πατρίδα μας, ψηλότερ' ἀπ' τοὺς νόμους
 καὶ τῆς ἀνθρώπιναις βουλαῖς εἶναι Θεὸς καὶ κρένει,
 ὅπου δικάζει τιμωρεῖ μὲ τοὺς δικούς του νόμους.
 Τρεῖς χρόνους μὲ περίμενε, δὲν πίστευε κανένας
 πῶς ἦταν δυνατό νὰ βγῶ ἀπὸ τοῦ λύκου μέσα
 τὰ δόντια ζωντανός. Καὶ σὺ γιὰ πεθαμένο μ' εἶχες.
 Ὁ κόσμος μὲ λησμόνησε. Μὰ ἡ Κρίνω δὲν ξεχάνει,
 δὲν ἀπελπίζεται γιὰ μέ. Στοχάσ' ἂν ξεφωνήσῃ
 κατὰρα. Μέσ' στὸν οὐρανὸ ὁ βογγητὸς θὰ φθάσῃ
 καὶ θ' ἀναγκάσῃ τὸ Θεὸ τὰ μάτια του νὰ στρέψῃ
 νὰ ἰδῇ ποῖος ἀναστέναξ. Καὶ τότε' ἀλλοίμονό μας !
 Ἄλλοι σὲ μάννα καὶ σὲ γυιό !

(Ὁρμῶν νὰ ἐξέλθῃ ἀναγκαιτίζεται ὑπὸ τῆς εἰσερχομένης Κρίνω).

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΚΡΙΝΩ και οί ΑΝΩ

ΚΡΙΝΩ

Πώς φεύγει ο καλός μου,
 άφ' ού με είδε νάρχωμαι ;

ΔΡΑΚΟΣ (ιδίω)

Και πώς να τής μιλήσω ;
 Και πώς να τής τὸ 'πῶ ; και πώς μαχαιρι να τραβήξω
 να σφάξω τέτοιον άγγελο και να σπαράξω πλάσμα
 ποῦ μ' αγαπᾶ τόσο πολύ ;

ΚΡΙΝΩ (ταρρασομένη)

Αἴ ! μά γιατί δέν κρένεις ;
 Δράκιο, γιατί δέν μοῦ μιλάς ; Τὰ μάτια μου γυρεύουν
 να ἴδουν τὰ μάτια σου και οὔ άλλου κυττάζεις.

ΔΡΑΚΟΣ

(Μετά σιγήν. καθ' ἣν προσαιπνίξει τὴν Κρίνω μετά περιπαθεῶς
 ἔμα και άπελπιστικοῦ βλέμματος).

Κρίνω,

θα σου μιλήσ' ἡ μάνα μου κι' άπ' τὸ δικό της στόμα
 θα σου μιλήση σύσσωμο τὸ Σοῦλι άπ' άκρη σ' άκρη.
 Εἶναι φωνή ποῦ οὔ κ' ἐγὼ πρέπει να σεβασθοῦμε.

ΚΡΙΝΩ

Μά, Παναγιά μου, τί δηλοῦν τὰ λόγια σου ;

ΔΡΑΚΟΣ

Δηλοῦνε

τὸ πὼς ἐδῶ στὸν τόπο μας τὰ χρόνια ποῦ μάς βρῆκαν
 σ' αὐτοὺς τοὺς σκοτεινοὺς καιροὺς, καρδιοῖς αγαπημέναις
 μοιάζουν πουλιὰ ἔρωτικά, πουλιὰ ζευγαρωμένα
 π' ὀλόγυρά τους λαίμαργο ξεφτέρει τριγυρίζει.

Τέτοια πουλιὰ δέν ἤμποροῦν για νὰ χαροῦν άγάπη.
 με τὴ λαχτάρα σμίγουνε, με τὴ φοβέρα παίζουν·
 οὔτε προφτάνουνε φωληγαῖς να ξεστεριώσουν. Πέρα
 δέν βγάνουν τὴν άγάπη τους. Τὸ κριμα στοὺς τυράννους.

(Απέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΚΡΙΝΩ και ΣΥΡΜΩ

ΚΡΙΝΩ

(Σπεύδουσα πρὸς τὸν Δράκιο).

Μά, Δράκιο ...

ΣΥΡΜΩ (Εμποδίζουσα).

Στάσου !

ΚΡΙΝΩ

"Άσε με.

ΣΥΡΜΩ

Δικαίωμα δέν ἔχεις
 να πᾶς τὸ γυιό μου άπό κοντά. Ἡ μάνα τὸ προστάζει.

ΚΡΙΝΩ

Μά τ' εἶν' αὐτὰ ποῦ θα μοῦ πῆς ; πές μου γιατί πεθαίνω,
 χάνω τὸ νοῦ μου, λέγε μου.

ΣΥΡΜΩ,

Στερν' άπ' τὴν άνανδρεία,
 στὸ χθεσινό μας πόλεμο, πῶδειξ' ὁ άδελφός σου,
 συμβούλιο σήμερα τιμῆς, ποῦ 'γίνηκ' ἐδῶ πέρα
 άπό τὰ παλληκάρια του, τὸν κήρυξε Σουλιώτη
 άνανδρο κι' άτιμο. Λοιπόν, ὕστερ' άπ' τὴ βουλή του,

τῆ δίκῃα του ἀπόφασι, στὸ σπῆτι τὸ δικό μου
καὶ στὸ δικό σου ἀνάμεσα ἓνα βουνὸ σηκώθη
θεώρατο κι' ἀδιάβατο, κι' ἀπάνω στὴν κορφή του
στέκ' ἡ πατρίδα κι' ἡ τιμὴ.

ΚΡΙΝΩ

Φτάνει! Καταλαβαίνω,
νοιώθω τί θέλεις, τί ζητεῖς· ἡ μαχαιριὰ μὲ φτάνει.
Μὴ στρέφῃς τὸ μαχαίρι σου μέσ' στὴ λαβωματιά μου,
γιατὶ πλαταίνεις τὴν πληγὴ, τὸν πόνο μεγαλώνεις.

(Ἐξάγουσα τὸ δακτυλίδιον).

Πάρε τὴν ἀρραβωνά μου.

ΣΥΡΜΩ

Δέξου καὶ τοῦ παιδιοῦ μου.

ΚΡΙΝΩ

(Λαμβάνουσα ταύτην).

Νὰ πῆς τοῦ Δράκου σου, τὸ πῶς δικαιωμά του ἦταν
νὰ κάμ' αὐτὸ ποῦ ἔκαμε, νὰ μὲ ξαρραβωνιάσῃ.
Ἦτανε δίκῃο νὰ γενῆ. Πολὺ καλά τὸ βλέπω,
τὸ ἴδιο θάκανα κι' ἐγώ, κάθε Σουλιωτοπούλα
σὲ ἀνανδρ' ἀρρωθνιαστικό. Μὰ εἶναι καὶ δικό μου
δικαίωμα π' οὔτε καὶ σύ, οὔτ' ἡ Πάτριδα, οἱ νόμοι
οὔτε κι' αὐτὸς ὁ Δράκος μου, οὔτ' ὁ Θεός, κανέναν
δὲν ἔχετε τὴ δύναμι νὰ μοῦ τὸ πάρτε. Κι' εἶναι
αὐτὸ μου τὸ δικαίωμα, κανεῖς ποῦ δὲν τὸ πέρνει,
γιατὶ ν' ἀγαπῶ τὸ Δράκο μου. Κι' ἐκεῖ στὸν κάτω κόσμῳ
ἂν οἱ νεκροὶ δὲν λησμονοῦν καὶ διόλου δὲν θυμᾶνται
κἂν τίποτε ἀπὸ τῆς ζωῆς τὸ πρόσκαιρο βασίλειο,
ἀκόμα θὰ τὸν ἀγαπῶ, κ' ἐκεῖ θὰ τὸν λατρεύω.

ΣΥΡΜΩ

Ἐσχιζόνται τὰ σπλάγχνα μου στοὺς πόνους τῆς καρ-
[διάς σου,
μὰ δὲν μπορεῖ νὰ γείν' ἀλλοιῶς. Στ' ἀπέραντο χωράφι

τοῦ χρόνου φτρῶναι βότανο, ποῦ μὲ καιρὸ γιαιτρεύει
τέτοιαις ἀρρώστιας καρδιακαῖς. Ἐκεῖνος θὰ σφογγίσῃ
τὸ δάκρ' ἀπὸ τὰ μάτια σου μὲ τὰ γοργὰ φτερά του.
Ὁ χρόνος μὲ τὰ χᾶδια του μὴ ἄμερα θὰ γλυκάνῃ
τὰ μαραμένα χεῖλη σου καὶ βάλσαμο θὰ χύσῃ
στὴ λαβωμένη σου καρδιά.

(Ἀπέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΚΡΙΝΩ (Μόνῃ)

Καὶ τώρα, Κρίνω, κλάψε...

Ὁ κόσμος ἐρημώθηκε γιὰ σένα. Τώρα μόνῃ
παρηγοριά σ' ἀπόμεινε τοῦ τάφου τὸ σκοτάδι.

(Τῷ εἰσερχομένῳ Πήλιῳ).

Ἔλα νὰ ἰδῆς οἱ κόποι σου ποῖα εἶχαν τὰ στερνά τους.
Γιὰ δὲς ἐδῶ τὰ χέρια μου.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΚΡΙΝΩ καὶ ΠΗΛΙΟΣ

ΠΗΛΙΟΣ

Τὴν ἀρραβωνά;

ΚΡΙΝΩ

Φέρνουν,

Κρατοῦν τὴν ἴδια μου καρδιά. Μοῦ τὴν ἐδῶκαν πίσω
ἀφ' οὔ μοῦ τὴν ἐσπάραξαν, τὴν κάμανε κομμάτια.

Σὲ μένα πίσω τῶδωναν, ἀλλὰ σὲ σένα πρέπει
(Ρίπτει κατ' αὐτοῦ τὸ δακτυλίδιον).
 Πάρ' το λοιπὸν κι' ἀπ' τὸ Θεὸ γιὰ νὰ τὸ βρῆς ἐλπίζω
 γι' αὐτὸ μας τὸν ξευτελισμό.

(Φεύγει).

Σ Κ Η Ν Η Η'.

ΠΗΛΙΟΣ

(Μόνος, μετὰ τινα σκέψιν καὶ ἐν ἐξάψει).

Σουλιώταις! αἰ Σουλιώταις!

Θὰ τὴν πληρώστε ἀκριβὰ κάθε ντροπὴ ποῦ πέρνω.
 Στὸν τάφο ποῦ σὰς ἀνοιξα δὲν λείπει τίποτ' ἄλλο
 παρ' ἢ στερνὴ μου ξιναριά, ἔτοιμος νὰ τὸν κάμω,
 γιὰ νὰ σὰς θάψω ζωντανούς, κι' ἀδιάσειστο λιθάρι
 γιὰ νὰ κυλίσ' ἀπάνω σας, π' ἐγὼ θενὰ καθίσω
 σκλάβους γιὰ νὰ σὰς κυβερνῶ, δεμένους νὰ σὰς δέρνω,
 νεκρούς νὰ σὰς ποδοπατῶ.

Σ Κ Η Ν Η Θ'.

ΠΗΛΙΟΣ καὶ ΦΡΟΣΩ

ΦΡΟΣΩ

(Μετὰ σπουδῆς εἰσερχομένη καὶ ἐν ταραχῇ).

Πήλιο;

ΠΗΛΙΟΣ (Διακόπτων).

Αἰ, Φρόσω, στάσου!

Καταλαβαίνω τί θὰ εἶπῆς. Μὰ ποῖο καλὰ θὰ κάμῃς

νὰ λησμονήσης σήμερα καὶ κάμποσαις ἡμέραις
 πῶς εἶσαι πλάσμα μὲ φωνὴ καὶ γλώσσα. Νὰ ξεχάσης
 νὰ μείνης ἀλαλ', οὔτε γρῦ, γιὰ χάρι στὸ γυρεύω,
 μὴ βγάλης ἀπ' τὸ στόμα σου.

ΦΡΟΣΩ

Πήλιο, ποῦ εἶν' ἡ τιμὴ σου;

Ποῦν' ἄρματα σου;

ΠΗΛΙΟΣ

Σώπασε!

ΦΡΟΣΩ

Εἶναι λοιπὸν ἀλήθεια
 τὸ πῶς τὰ παλληκάρια σου σὲ ξαρματῶσαν;

ΠΗΛΙΟΣ

Πάψε!

ΦΡΟΣΩ

Καὶ πῶς μπορεῖς, πῶς δύνασαι, γιὰ νὰ τὴν υποφέρης
 τέτοια ζωὴ; Πῶς δὲν τραβᾷς μαχαίρι, γιὰ νὰ σχίσῃς
 τ' ἀτιμασμένα στήθεια σου, δρόμο πλατὺ ν' ἀνοίξης
 σὲ τέτοι' ἀνώφελη ζωὴ γιομάτη καταφρόνια
 καὶ φορτωμέν' ἀπὸ ντροπαῖς; Ὁ ἄνδρας ποῦ τοῦ πέρνουν
 τ' ἄρματα μοιάζει μὲ τὴν νειά, ποῦ πέρνουν τὴν τιμὴ της
 Τὴν παρθενιά της ἔχασε.

ΠΗΛΙΟΣ

(Ραπίζων αὐτήν).

Μὰ τότε...

ΦΡΟΣΩ

(Ἀφίνουσα φωνὴν φρίκης καὶ ἄλγους).

Ἄ!

(Σιγῇ παρατεταμένη).

ΠΗΛΙΟΣ

(Ἐν ψυχικῇ ταραχῇ)

Σοῦ τῶπα

πῶς θὰ μὲ κάμῃς νὰ φερθῶ καθῶς δὲν τὸ ποθοῦσα,
ὅπως σ' ἐμὲ δὲν ἔπρεπε.

ΦΡΟΣΩ

(Μετὰ σιγὴν καὶ ἐν συγκινήσει).

Βλέπεις τὸ κοκκινάδι
ποῦ φύτεψε τὸ χέρι σου σ' αὐτὸ τὸ μάγουλό μου;
Τὸ δέχομ' ὑπερήφανη. Μπορῶ γιὰ νὰ τὸ δείξω
τοῦ κόσμου δίχως νὰ ντραπῶ. Μ' αὐτὸ τὸ κοκκινάδι
ποῦ φέρνω στ' ἄλλο μάγουλο, ποῦ τόσο μ' ἀσχημίζει,
ποῦ ἴδω μού τὸ ζωγράφισε μὲ σκοτεινὸ κονδύλι
ἢ χθεσινὴ φευγάλα σου ἀπ' τῆς τιμῆς τὸν τόπο,
δὲν καταδέχομαι. Αὐτὸ περσσότερο μὲ καίει.
Αὐτὸ εἶναι ἀνυπόφορο.

ΠΗΛΙΟΣ (Ἐν ἐξάψει).

Σιωπᾶς ἦ μιὰ γιὰ πάντα
στόμα καὶ χεῖλη σου σφαλλῶ.

ΦΡΟΣΩ

Δὲν σὲ ψηφᾶω, ὄχι,
ὅ,τι κι' ἂν θέλῃς κάμε μου.

ΠΗΛΙΟΣ (Ἐξαγριούμενος).

Γυναίκα, αἱ γυναῖκα,
τὸ δευτέρό μου ξέσπασμα δὲν θάναί με τὸ χέρι.
Μὴ μ' ἀναγκάζεις, διάβαινε. Φύγ' ἀπ' ἔμπρός μου, φύγε!

ΦΡΟΣΩ

Ἐσὸ νὰ φεύγῃς ἔμαθες.

ΠΗΛΙΟΣ

Γιὰ τὸ Θεό, τραθῆξου!

ΦΡΟΣΩ

Ὅχι, δὲν πάω πουθενά. Τί ἄλλο θὰ μοῦ κάμῃς
μὲ τῆς φοβέραις σου παρὰ νὰ μὲ σκοτώσῃς;

ΠΗΛΙΟΣ (Ἐν μανίᾳ).

Φρόσω!

ΦΡΟΣΩ

Τραθῆξε τὸ μαχαίρι σου καὶ πάρε τὴ ζωὴ μου.
Οἱ ἄνδρῳι κ' οἱ τύραννοι γυναῖκες γιὰ νὰ δέρνουν,
γυναῖκες γιὰ νὰ σφάζουνε παλληκαριά τους ἔχουν.
Ἐμπρὸς λοιπόν, τί στέκεσαι; Τί περιμένεις, κτύπη
ἐδῶ σ' αὐτὰ τὰ στήθη μου, π' ἀντὶ νὰ τὰ στολίσῃς
μὲ τῆς τιμῆς τὰ λούλουδα, τὴ δάφνη τῆς ἀνδρείας,
βύθισε τὸ μαχαίρι σου.

ΠΗΛΙΟΣ

(Μετὰ σιγὴν κατευναζόμενος).

Φρόσω, γιὰτι μὲ κάνεις
νὰ βγαίνω ἀπ' τὴ γνώσι μου κι' ἀπὸ τὰ λογικά μου;
καὶ νὰ σοῦ φέρνωμ' ἄπρεπα; Μὰ φταῖς καὶ σύ. Δὲν ἔχω
μονάχα ἴδω ἄδικο, ἐσφάλαμε κ' οἱ δύο μας.
Μὰ ἴδω τῆς μεγαλοκαρδίας πρῶτα ἴδω σένα δίνω
τὸ ἅγιο παράδειγμα, καὶ τὰ πικρά σου λόγια
δὲν τὰ ψηφῶ. Τὰ λησμονῶ. Ἐλα καὶ σὺ τὸ ἴδιον
κάμε γιὰ μένα. Σχώρα με.

(Πειρώμενος νὰ κλίνη γόνυ).

Στὰ γόνατά σου πέφτω.

ΦΡΟΣΩ (Ἐντόνωσ).

Στάσου! νὰ κάμῃς τί ζητεῖς; καὶ μ' ἄλλη καταφρόνια
τὴν πρώτη πῶκαμες ποθεῖς νὰ μεγαλώσῃς; Στάσου
καλὰ στὰ πόδια σου, γιὰτι μπροστά μου ἂν γονατίσῃς,
τοῦ γάμου μας τὰ στέφανα κομμάτια θὰ τὰ κάμω.
Δὲν θάμαι πειὰ γυναῖκά σου. Τ' ἄγραφο τῆς ἀγάπης
σύμβολαίον τὸ ξέσχιον. Ὅταν ἐσεῖς οἱ ἄνδρες
καὶ ποῖδ' πολὺ οἱ Ἕλληνες τὰ γόνατά τους γέρνουν
ἴμπρὸς σὲ γυναῖκα, χάνουνε ὅ,τι ἀνδρείον ἔχουν,
γυναῖκες κατανταίνουνε. Καὶ ἦ Σουλιωτοπούλαις

ποτέ τους δὲν τὸ δέχονται νάχουν γυναῖκες γι' ἄνδρες
 ποῦ νὰ διαφέρουν ἀπ' αὐταῖς στὸ φόρεμα μονάχα.
 Τὸ σημερινό σου φταιξιμό κἂν τίποτε δὲν εἶναι·
 ἦταν ὁ πόνος του λαφρὸς καὶ ἡ ντροπή του λίγη.
 Τώρα καὶ πόνος καὶ ντροπή διαβήκαν καὶ τὰ δύο τους
 χωρὶς γιὰ νὰ χαράξουνε στὴν ὄψι μου σημάδι.

ΠΗΛΙΟΣ

Εἶσαι καλὴ καὶ συμπαθῆς τὸν ἄσχημό μου τρόπο
 κι' ἀπὸ καρδιάς σὲ ἔφχαριστῶ γιὰ τὴν καλογνωμιὰ σου.
 Ὅμως κι' ἐγὼ ἀχάριστος δὲν θὰ σταθῶ στὴν τόση
 ἀγάπη ποῦ στὰ στήθη σου γιὰ μένα φέρνεις, Φρόσω,
 θέλεις, ποθεῖς νὰ ἰδῆς αὐτοὺς ποῦ τόσο μᾶς ὑβρίσαν,
 ποῦ τόσο μᾶς ταπεινώσαν, στὰ πόδια σου νὰ πέσουν
 καὶ νὰ ζητήσουν οὐχί;

ΦΡΟΣΩ,

Τὸ θέλω, ναί, τὸ θέλω.

ΠΗΛΙΟΣ

Τὸ θέλεις γιὰ νὰ σκώνουνται ὅταν ἐμεῖς περναίμε
 κι' ὀλόρθοι γιὰ νὰ στέκωνται, ὡς ποῦ γιὰ νὰ διαβουίμε;

ΦΡΟΣΩ

Ναί, ναί, τὸ θέλω

ΠΗΛΙΟΣ

Τὸ ποθεῖς, ὅταν ἐσὺ προστάζης
 νὰ περιμένουν ἔτοιμοι;

ΦΡΟΣΩ

Καὶ μοναχὰ τὸ θέλω;

Θὰ ξαναγεννηθῶ, θάρθῶ, στὰ πρῶτα μου καμάρια,
 θὰ λέω πῶς ἐγὼ καὶ σὺ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο ζοῦμε.
 Καταλαβαίνω τι δηλοῦν τὰ λόγια σου. Μὰ τρέξε
 προτοῦ ἢ Δόξα τῆς Τιμῆς τὰ λούλουδα μοιράση
 καὶ φθάσης ἀπολείτουργα. Θέλω τὴν πρώτη δάφνη

νὰ τὴν δεχθοῦν τὰ στήθη σου. Πήγαινε, Πήλιο. Τρέξε
 Πήλιο, τὸ Σοῦλ' ἀκόμα ζῆ. Ἀκόμα σπαρταρίζει.
 Ἀκόμα δὲ νεκρώθηκε. Ἀκόμα μὲ τὸ Χάρο
 παλεύει καὶ δὲν ξέρουμε ποῖο θὰ σταθῆ ὀλόρθο
 ἀπὸ τὰ δύο στὸ πάλεμα. Ἐγὼ θὰ φύγω. Πάω
 στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου. Γυρίζω στὸ χωριό μου,
 καὶ μ' ἀνυπόμονη καρδιὰ τῆς στραταῖς θ' ἀγναντεύω,
 θὰ σὲ προσμένω γιὰ νάρθῆς μὲ πρόσωπο ν' ἀστράφτη
 ἀπὸ τὸν ἥλιο τῆς τιμῆς.

ΠΗΛΙΟΣ

Φρόσω, τί λές;

ΦΡΟΣΩ

Καὶ μόνο

τότε θὲ νάρθω πίσω ἴδῶ στὸν τόπ' αὐτὸ ποῦ τόσο
 πολὺ μὲ καταφρόνεσαν, τότε θάρθῶ κοντά σου
 καὶ θάμαι ἢ γυναῖκά σου, θάμαι ἢ σύντροφός σου.
 Ἄλλοιῶς νὰ μὴν ἐρθῆς, γιὰτι δὲν θὰ σ' ἀκολουθήσω,
 θὰ φύγῃς μόνος σου, κι' ἐγὼ θὰ μπῶ σὲ μοναστήρι,
 γιὰ νὰ γινῶ καλόγρηνα ἢ θάνατο νὰ λάβω.

(Στρέφεται νὰ ἀπέλθῃ)

ΠΗΛΙΟΣ

Γιὰ τὸ Θεό! ποῦ πᾶς;

ΦΡΟΣΩ

Ἐκεῖ ποῦ πρέπει γιὰ νὰ πάω,
 ἐκεῖ ποῦ πρέπει γιὰ νάρθῆς, καθὼς ἐγὼ σοῦ εἶπα.
 Κι' ἂν ἔτσι δὲν τὸ δυνασθῆς, ἔλα νεκρός. Τὸ ἴδιο
 εἶναι γιὰ μέναν' ἢ νεκρὸς στὸν πόνεμο πεσμένος
 ἢ ζωντανὸς καὶ νικητής.

Ὅρμᾶ νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ἵσταται πρὸ τῆς εἰσερχομένης Κρίνης
 κρατοῦσης ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸ τέκνον τῆς Φρόσως)

ΠΗΛΙΟΣ

Καὶ τὸ παιδί μας, Φρόσω;
 Θὰ δυνηθῆς νὰ χωρισθῆς; Θὰ δυνηθῆς νὰ φύγῃς

ἀπὸ τὸ σπλάγγχο σου μακρυά ;

(Μικρά σιγή, καθ' ἣν ἡ Φρόσω τανταντεύεται).

Τὸ Λάμπρο μας π' ἀφίνεις;

Μὲ τι καρδιὰ τὸν παραιτᾶς;

ΦΡΟΣΩ

(Μετὰ πόνοῦ καὶ ἰδίᾳ).

Καὶ τὸ εἶχα ξεχασμένο πῶς εἶμαι μάννα.

Στέφεται πρὸς τὸν Πήλιον καὶ ἐν συγκινήσει καταλη-
γούσῃ εἰς λυγμούς).

Ἄναθεμα! Κατάρρα στήν ἡμέρα
δοῦ με σέναν' ἄλλαξα τὸ στέφανο τοῦ γάμου!

(Καταπετάννυται ἐν τάχει ἡ αὐλαία).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Ἡ σκηνὴ παριστᾷ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ζαλόγγου
οὐρανὸς συννεφώδης, πίπτει χιόν).

ΚΟΣΜΑΣ καὶ ΖΑΚΟΣ (ιστάμενοι ὑπὸ δένδρον).

ΖΑΚΟΣ

Μὰ τ' εἶν' αὐτά, Γέρω-Κοσμᾶ, τί πηγωνιαῖς, τί χιόνια;

ΚΟΣΜΑΣ

Χειμῶνας δυνατός, πολὺ βαρὺς.

ΖΑΚΟΣ

Θαρρεῖς, πῶς ἦρθε
πῶς ἔφθασ' ἡ συντέλεια μας. Φεύγοντας ἀπὸ τὰ χέρια
τ' Ἀλῆ-Πασσᾶ ἐπέσαμε στὴ λύσσα, τὴ μανία
ἐχθροῦ π' ἀόρατος κτυπᾷ. Κι' αὐτὴ ἀκόμα ἡ φύσις
μᾶς ἄνοιξε τὸν πόλεμο.

ΚΟΣΜΑΣ

Ἄληθινά, τὰ πάντα
μᾶς ἄνοιξαν τὸν πόλεμο, κανεῖς δὲν μᾶς λυπάται,
κανεῖς δὲν μᾶς σπλαχνίζεται, μιὰ μοναχὰ μᾶς μένει
ἀμάραντη παρηγοριὰ στὸν καταποντισμὸ μας:
Ὁ παντοδύναμος Θεός.

ΖΑΚΟΣ

Οὔτε κι' αὐτός. Κανέννας!
Βοηθὸς σ' ἐμᾶς δὲν ἔμεινε: ἐν' ἀπ' τὰ δυὸ θὰ τρέχη;

ἢ οἱ Σουλιώταις σφέλανε χωρὶς νὰ καταλάβουν,
ἢ ὁ Θεός...

ΚΟΣΜΑΣ

(Διακόπτων ἐντόνως καὶ ἐπιτακτικῶς).

Ἦ ὁ Θεός...

ΖΑΚΟΣ

(Μεταμελούμενος).

Μὰ τί νὰ εἰπῶ, δὲν ξέρω

οὔτε κι' ἐγώ.

ΚΟΣΜΑΣ

Κἂν τίποτε νὰ μὴν εἰπῆς. Βουβάσου!

ΖΑΚΟΣ

Μὰ εἶναι νὰ μὴν βλαστημᾶς;

ΚΟΣΜΑΣ

Σ' ἀφήνω γιὰ ν' ἀλλάξης

κουβέντα μὲ τὸν ἄνεμο.

(Στρέφεται ν' ἀπέλθῃ, ἀλλ' ἴσταται καὶ βλέπει πρὸς τὰ ἔξω).

Μὰ 'κεῖ ποιὸς εἶναι;

ΖΑΚΟΣ

Ὁ Γούσης!

Κάτι καλὰ στὰ χέρια μου τὸν στέλ' ὁ δαίμονάς του.

(Θέτει τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ κοντακίου τοῦ πιστολίου του).

ΚΟΣΜΑΣ

(Ἐπαναστρέφων, καὶ μὲ ὕφος αὐστηρόν).

Ζάκο, τί διαλογίζεσαι;

ΖΑΚΟΣ

Καὶ τὸ ρωτᾶς ἀκόμα;

Θὰ τὸν ξαπλώσω 'δῶ νεκρόν, κι' ἔτσι θὰ τὸν πληρώσω
γι' αὐτὴ μας τὴν ἀπελπισιὰ καὶ τὸν ξεπατρισμό μας.

Ἄν σήμερον σταῖς ἐρημιαῖς, στοὺς βράχους τοῦ Ζαλόγγου
μέσ' στὰ λαγκάδια, τῆς σπηλιαῖς σὰν γὰ εἴμαστε ἀγρίμια

σερνῶμαστε, ποιὸς φταίει; Αὐτός! Ὁ Γούσης εἶν' ὁ χάρος,
ὁ νεκροθάφτης τοῦ Σουλιῦ. Καὶ θεὸς νὰ ζήσ' ἀκόμα;
Καὶ θεὸς ὀρθὸς στὰ πόδια του νὰ στέκη ἐκείνος, ὅπου
γυρέμισε τὴν πατρίδα μας μέσ' στῆς Σικλαδίας τὸν Ἄδη;
Ὅχι, Κοσμᾶ...

(Ὁρμᾶ νὰ ἐξέλθῃ)

ΚΟΣΜΑΣ

(Ἀνακόπτων αὐτόν).

Τὴν προσταγὴ σου δίνω γιὰ νὰ μείνης
στὸν τόπον σου ἀκίνητος, εἶμαι τρανότερός σου,
καὶ πρέπει νὰ μὲ σέβῃσαι, ν' ἀκούς τῆς ὀρμηγνειαῖς μου.

ΖΑΚΟΣ

Καὶ μόνο τούτη τὴ φορὰ δὲν θὰ σ' ἀκούσω.

ΚΟΣΜΑΣ

Στάσου

σοῦ λέω, Ζάκο.

ΖΑΚΟΣ

Ἄδύνατο

ΚΟΣΜΑΣ

Κατάλαβες τί θέλεις
νὰ κάμῃς, νοιώθεις τ' εἶν' αὐτὸ ποῦ βάνεις μὲ τὸ νοῦ σου;

ΖΑΚΟΣ

Νὰ δώσω θάνατον σ' αὐτὸν, ὅπου γιὰ νὰ γλυτώσῃ
τὴν πρόσκαιρή του τὴ ζωὴ, ἐσκορπίσε στοὺς δρόμους
τόσαις χιλιάδαις πλάσματα.

ΚΟΣΜΑΣ

Ὁ Πήλιος-Γούσης εἶναι
νεκρός, δὲν ζῆ, ἀπέθανε ἀπ' τὴν ἡμέρα 'καίνη

ποῦ μεις τὰ παλληκάρια του πήραμε τ' ἄρματά του
κι' ἄτιμο τὸν κηρύξαμε. Ὅποιος λοιπὸν σηκώνει
τὸ χέρ' ἀπάνω στοὺς νεκρούς, ὅποιος σπαθὶ γυμνώνει
καὶ διασπαθίζει μνήματα, εἶναι κι' ἀπὸ τὸ Γούση
περσσότερ' ἀνάνδρος. Αὐτὸς οὐτ' ἀνθρωπος δὲν εἶναι,
ἀπὸ τοῦ λόγγου τὰ θηριὰ τίποτα δὲν διαφέρει.

Ἡ τιμωρία πῶπρεπε γιὰ τὴ λιποφυχιά του
γι' αὐτὴ τὴν ἀνανδρία του, τὴν ἔβαλε τὸ Σοῦλι.
Αὐτὴ τὴν ἔσχατη ποινή, ποῦ θές γιὰ νὰ τοῦ βάλῃς
οἱ νόμοι μας ὀρίζουνε μόνο γιὰ τοὺς προδότας
Ἐγὼ θὰ φύγω. Δὲν μπορῶ νὰ ἰδῶ μὲ μάτια μου ἓνα
καθάριο Σουλιωτόπουλο, ἔπως ἐσὺ λεβέντη
καὶ παλληκάρι, νὰ τραβᾷ σπαθὶ στοὺς πεθαμένους.

(Ἀπέρχεται).

ΖΑΚΟΣ

(Μετὰ τινὰς ταλαντεύσεις τῆ εἰσερχομένῳ Γούσῃ).

Στοὺς ἄνδρας σὰν καὶ σέβανε, ποῦ οἱ νόμοι τῆς Πατρίδος
τοὺς γράφην στὸν κατάλογο τῶν γυναικῶν, τῆς πλάταις
πρέπει νὰ τοὺς γυρίζωμε, αὐτὸ τοὺς πρέπει μόνο.

(Ἀπέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΓΟΥΣΗΣ (Μόνος, Γελῶν σαρκαστικῶς)

Εἶναι νὰ ξεκαρδίζεται κανεὶς ἀπὸ τὰ γέλοια
ὅταν θωρῆ περήφανο κεφάλι νὰ σηκώνουν
ἄνθρωποι ποῦ γυρίζουνε στοὺς δρόμους σὰν ζητιάνοι
καὶ περὶ χειρότερ' ἀπ' αὐτούς.

(Μετὰ χαιρεκακίας).

Καλὰ σὰς ἔχω τώρα,
κλαρίταις σὰς κατήντησα, εἶμαστε ἴσα ἴσα.

(Παραφερόμενος).

Μὰ ὄχι ! δὲν ξωφλήσαμε, ἀκόμη μου χρωστάτε,
καὶ μέσ' στὸν τάφο σας, κι' ἐκεῖ, ποῦ παῖει κάθε χρέος,
ὅπου τὰ πάντ' ὁ θάνατος ξοφλάει, θὰ μοῦ χρωστάτε.
Δὲν φθάνει τὸ ξεπίτωμα καὶ ὁ ξεπατρισιμὸς σας,
δὲν φθάνουνε τὰ δάκρυα ποῦ χύνετε νὰ σβύσουν
τὴ δίψα, τὴ μανία μου· αἶμα καὶ μόνον αἶμα
τὰ φλογισμένα χεῖλη μου μπορεῖ γιὰ νὰ δροσίση·
σάρκες ἂν φάω, δυνατὸ γιὰ νὰ χορτάσω. Στάχτη
ἀπὸ καῦμένα κόκκαλα, ὅταν τὰ ρούθουνά μου
ρουφήξουν, τότε θὰ στερχθῶ πῶς χόρτασα. Καὶ τότε
ἀπ' τὸ τραπέζι θὰ σιωθῶ κι' ἔτσι ἀναπαυμένος
θὰ γύρω ν' ἀποκοιμηθῶ ἀπάνω σὲ κρεβάτι
πλεγμέν' ἀπὸ Σουλιώτικα κουφάρια. Μὰ τί στέκω ;
καιρὸ τί χάνω ; τὸ γοργὸ πρέπει νὰ βρῶ τὴ Φρόσω,
γιατὶ σὲ λίγ' ὁ θάνατος ξεσπαθωμένος φθάνει.

(Στρέφεται ν' ἀπέλθῃ, ἀλλ' ἴσταται πρὸ τῆς εἰσερχομένης Φρόσως).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΦΡΟΣΩ καὶ ΠΗΛΙΟΣ.

ΦΡΟΣΩ

Κ' ἐσὺ ἐδῶ ;

ΠΗΛΙΟΣ

Παράξενο σοῦ φαίνεται ἂν μὲ βλέπῃς
ἀπὸ κοντά σου νᾶρχωμαι ; Αὐτὸ θὰ πῆ ἀγάπη.

ΦΡΟΣΩ

(Μετά πικρᾶς εἰρωνείας).

Ἄγάπη...

ΠΗΛΙΟΣ

Καὶ πολλή. Αὐτὸ θὰ πῆ τὸ πῶς ὁ Πῆλιος
σὲ συμπαθᾷ, σὲ συγχωρᾷ γιὰ τοὺς κακοὺς σου τρόπους.
Δὲν σὲ ξεσυνερίζουμαι.

ΦΡΟΣΩ

Ἐσὺ ποῦ νύχτα μέρα
πρέπει συγχώριο νὰ ζητᾷς ἀπὸ Θεοῦ κι' ἀνθρώπους
ἤρθες νὰ δώσης σχώρησι;

ΠΗΛΙΟΣ

Δὲν τὸ θαρρεῖς, γυναῖκα...

ΦΡΟΣΩ

Τ' εἶπες; Γυναῖκά σου μὲ λές; Ἀκόμα τὸ πιστεύεις;
ἀκόμα τὸ στοχάζεσαι;

ΠΗΛΙΟΣ

Πῶς ἔτσι κουβεντιάζεις;

μὲ ποῖδ' δικαίωμα;

ΦΡΟΣΩ

Καὶ τὸ ρωτᾷς ἀκόμα;

Μ' αὐτὸ ποῦ λὲν τιμῆ. Ἐγὼ στὸ εἶπα, Πῆλιο-Γούση,
πῶς ἂν δὲν πέσης νὰ πλυθῆς στὸ πύρινο ποτάμι
τῆς δόξας, θᾶνε ἀδύνατο μαζί σου γιὰ νὰ ζήσω.
Κι' ὅμως δὲν τὸ κατώρθωσες γιὰ νὰ μὲ φέρῃς πάλι
στὸν κόσμον τὸν περήφανο. Ἡ ἐκκλησιά τῆς Δόξας
στερνὴ φορὰ λειτούργησε προχθὲς ἐκεῖ στὸ Κοῦγγι.
Μὰ σὺ δὲν φάνης οὔτ' ἐκεῖ. Ἀπὸ τῆς λειτουργίας
ποῦ πρῶτος πρῶτος ἔπρεπε νὰ πᾶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους
γιὰ νὰ νιφθῆς μὲ τῆς φωτιάς ἐκείνῃ ποῦ σφογγάει

καὶ πέρν' ἀπὸ τὸ πρόσωπο λέραις σὺν τῆς δικαίης σου
στάθης μακριά. Δὲν βλέπω ποῦ μπορεῖς γιὰ νὰ κερδίσης
τώρα τιμῆ κι' ὑπόληψι. Ἐνούχτωσε γιὰ σένα
χωρὶς ἐλπίδα χαραυγῆς. Ὁ πόλεμος στὸ Κοῦγγι
ἦταν στερνὸ μας πάλεμα κι' ἀτηληπισμένη ἐλπίδα
στὰ στήθη τῆς πατρίδας μας. Ἦταν στερνὴ τῆς λάμψι,
ἦταν στερνὴ τῆς ἀστραπῆς μέσ' στῆς σιλαβιάς τὸν Ἄδη
π' ἕνας Θεὸς τὸ γνώρισε πόσους καιροὺς καὶ χρόνους
θὰ τῆ φορῆ γιὰ σάββανο τὸ πεθαμένο Σοῦλι.
Γιὰ πάντα χωρίζομαστε.

(Ἐν συγκινήσει).

Καὶ μὴ θαρρεῖς πῶς βγάνω
πῶς ξεριζών' ἀπ' τὴν καρδιά χωρὶς γιὰ νὰ πονέσω
τὸ δένδρο τῆς ἀγάπης μας. Εἶναι πικρὸς, φαρμάκι
ὁ πόνος τοῦ ξεριζώμου. Ἐσὺ τὸ κριμα νάχῃς
γι' αὐτὸ μας τὸν ξεχωρισμὸ, πῶχει περίσσια πίκρα,
πῶχει τὸν πόνο πειδ' κακὸ ἀπ' τῆς σπαθιάς τοῦ χάρου.

(Μετά σιγῆν, ἐπισήμως).

Πήγαινε τώρα κι' ὁ Θεὸς στοὺς οὐρανοὺς μιὰ μέρα
ὅταν σὲ κρίνῃ, θ' ἀκουσθοῦν σιλάβες ψυχαῖς χιλιάδες
γιὰ νὰ φωνάζουν: «Κόλασι! αἰώνια καταδίκη
σ' αὐτὴ τὴν ἀνανδρῆ ψυχῇ!»

(Στρέφεται ν' ἀπέλθῃ).

ΠΗΛΙΟΣ

Στάσου, μὴ φεύγῃς, Φρόσω.

ΦΡΟΣΩ (Ἐπαναστρέφουσα)

Ἀπὸ τὰ σήμερα κι' ἔμπρὸς εἶμαστε ξένοι.

(Ὁρμᾷ νὰ φύγῃ).

ΠΗΛΙΟΣ

(Δραττόμενος τῆς χειρὸς τῆς).

Ἦχι!

ΦΡΟΣΩ (Ἀπαλλασσομένη)

Τραβήξου! Τὸ δικαίωμα δὲν ἔχεις γιὰ ν' ἀπλώσης
τὸ χέρι σου ἐπάνω μου.

ΠΗΛΙΟΣ

Μιὰ χάρι θέλω.

ΦΡΟΣΩ

Λέγε
μὰ γλήγωρα. Δὲν δύναμαι περισσότερο νὰ μείνω,
νὰ περιμένω δὲν μπορῶ.

ΠΗΛΙΟΣ (Ἰδιᾶ).

Πρέπει νὰ 'πῶ νὰ μάθῃ
τὸ μυστικό. Κἂν τίποτε γιὰ νὰ σιγαχτῶ δὲν ἔχω.
Τὸ Σοῦλι ἀπονεκρώθηκε. Κι' ἀπὸ τοὺς πεθαμένους
σκιάζονται μόνο τὰ μικρὰ παιδιὰ.

ΦΡΟΣΩ

Γιατὶ δὲν κραίνεις
τί χάρι θέλεις; Μίλησε γιατί σ' αὐτὸ τὸν κόσμο
στερνὴ φορὰ βλεπόμαστε, στερνὴ φορὰ οἱ δύο μας
κουβέντα συναλλάζουμε.

ΠΗΛΙΟΣ (Μετὰ σιγῆν).

Φρόσω, μ' ἀφίνεις, φεύγεις,
γιατὶ μὲ πέρνεις γι' ἄνανδρο καὶ καταφρονημένο,
κι εἶναι τὸ δίκιο σου πολὺ. Ὅταν θὰ μάθῃς ὄμως
γιατὶ ἀπ' τὴν Κιάφα ἔφυγα, πιστεύω χωρὶς ἄλλο
πῶς θὲ ν' ἀλλάξῃς τὴ βουλή, τὴ γνώμη σου γιὰ μένα.
Δὲν εἶν' ὁ Πήλιος ἄνανδρος. Μάθε το μιὰ γιὰ πάντα,
γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὴ ζωὴ δὲν ἔφυγ' ἀπ' τὴν Κιάφα,
ἀλλὰ γιατί τὸ θέλησε.

ΦΡΟΣΩ (Ἐν ἐκπλήξει).

Τὸ θέλησε;

ΠΗΛΙΟΣ

Ναί, Φρόσω,

τὸ θέλησα κι' ἐγένηκε· ἦταν συμφωνημένο
μὲ τὸ Βελῆ νὰ φύγω 'γώ, νὰ σπείρω τὴν τρομάρα,
οἱ ἄλλοι νὰ δειλιάσουνε, νὰ φύγουν, κι' ἔτσι ἡ Κιάφα.
νὰ πέσῃ καθὼς ἔπεσε Δὲν ἔπρεπε τὸ Σοῦλι
περίσσιο νὰ ψυχομαχάῃ, νὰ τρέμῃ καὶ νὰ σβένῃ,
νὰ χύνη δάκρυ' ἀνώφελα κι' αἵματα δίχως λόγο.
'Αφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸ ὡς τὰ στερνὰ νὰ ζήσῃ,
ἔπρεπε τὸ γοργότερο τ' ἄρματα γιὰ νὰ ρίξῃ,
νὰ πάψ' αὐτὸς ὁ πόλεμος, π' ἐδῶ καὶ τόσα χρόνια
ὀργώνει τὴν πατρίδα μας, τὴν ἔκαμε σὰν λόγγο
ποῦ πυρκαϊᾶς ἀδιάνκοπης ἢ γλώσσα τοῦ βοσκᾶει
τὴν ὠμορφιὰ καὶ τὴν ζωὴ κι' ἀφίνει τὰ κλαριά του
ξεγυμνωμένα σκέλεθρα, εἰκόνα τοῦ θανάτου.
Καθὼς ἐκαταντήσαμε, σκοπὸ δὲν ἔχουν ἄλλο
τὸ δάκρυ καὶ τὰ αἵματα παρὰ γιὰ ν' ἀναθρέφουν
πέντε ἢ ἕξι Σουλιωτῶν τὴ Δόξα. Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι.
δὲν κάνουμ' ἄλλο τίποτα παρὰ μὲ τὰ κορμιὰ μας
ψήλωμα νὰ γινώμαστε, οἱ λίγοι ν' ἀναβαίνουν
στὸ κόσμο γιὰ νὰ δείχνουνε τὸ ἴδιο ἀνάστημά τους,
πατώντας τὸ κεφάλι μας.

(Παροξυνόμενος)

Ἄ, ὅχι, Φρόσω, φθάνει,
λυγίστηκε τ' ἀντίστυλο. Ἔσπασε κι' ἐσωριάσθη
τὸ βάρος ἀπὸ πάνω του.

(Ἐν παραφορᾷ).

Ὡς πότε Τζαβελαῖοι
καὶ Βοτζαραῖοι, φάραις δύο, θὰ κυδερνᾶν τὸ Σοῦλι;
ὡς πότε θὰ προστάζουνε; Ἦρθε καιρὸς κι' ὁ Πήλιος

νὰ βασιλέψῃ μιὰ φορά. Ἦρθε καιρὸς κι' ἐκεῖνος
νὰ δίνῃ προσταγαίς. Καὶ σὺ μὲ χαρωπὸ καμάρι
καθὼς τὸ ὑπεσχέθηκα τὸν ἄνδρα σου νὰ βλέπῃς
ἀπὸ τοὺς ἄλλους πειθὸ ψηλά, καὶ νὰ τὸν προσκυνᾶνε
σὰν νὰ εἶναι εἰκόνημα.

(Ἐξάγων ἐπιστολήν).

Σ' αὐτὸ τὸ γράμμα μέσα εἶναι
γραμμέν' ἡ εὐτυχία μας καὶ ἡ μεγάλη Δόξα
ποῦ μᾶς προσμένει μ' ἀνοιχταῖς ἀγκάλαις. Μὰ μὴ στένης,
σύρε νὰ βρῆς τὴν Κρίνω μας, νὰ πάρῃς τὸ παιδί μας,
κι' ἐλάτε γιὰ νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸν τόπο τοῦτο
καιρὸ μὴ χάνῃς, διάβαινε.

ΦΡΟΣΩ

(Μετὰ σιγὴν φοβερὰν).

Καὶ τ' εἶσαι οὐ ποῦ στέκει
μπροστά μου ; Λέγε ; τ' εἶσαι σὺ, ποῦθ' ἦρθες, ποῦθ'
|ἐφάνῃς ;
Τίνος κατάρας ξέσχισες τὰ στήθη καὶ γεννήθης ;
Ποῖος εἶναι ὁ πατέρας σου ; Μὴν ξέρασε ὁ Ἄδης
κι' ὁ κόσμος ἐπλημμύρισε ἀπ' τὰ ξεράσματά του ;
Μὴ γίνῃκ' ἐπανάστασι στοὺς οὐρανοὺς κι' ὁ Πλάστης
κρημνίσθηκ' ἀπὸ τὸ θρόνο του, κι' οἱ δαίμονες φορέσαν
τὸ στέμμα, τὴν πορφύρα του, καὶ κυβερνᾶν τὸν κόσμο ;
Κ' ἦρθες ἐσὺ ἐδῶ στὴ γῆ νὰ εἰπῆς καὶ νὰ κηρύξῃς
τὴ νίκη τῶν συντρόφων σου ; Λέγε λοιπὸν ποῖος εἶσαι ;

ΠΗΛΙΟΣ

(Κρύπτων τὴν ταραχὴν καὶ μειδιῶν προσπεποιημένον γέλωτα).

Ἐκεῖνος ποῦ βασίλισσας τὸ θρόνο ἐκεί στὸ Σούλι
γιὰ νὰ καθήσῃς ἔστησε.

ΦΡΟΣΩ (Ἐν παραφορᾷ)

Μὰ τότε οὐ δὲν εἶσαι

καὶ μόνον ἄνανδρος, ἀλλὰ καὶ ἄτιμος προδότης
καὶ στής Πατρίδας τὸνομα τῆς καταπροδομένης
στὸν τόπον σὲ κρατῶ.

(Ὁρῶσα κατ' αὐτοῦ καὶ λαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου).

Φωνή !

Ὁ Πήλιος μετὰ στιγμιαίαν πύλιν ἀπαλλάσσεται ἐκ τῶν χειρῶν τῆς
Φρόσως καὶ τρέπεται εἰς φυγὴν. Ἡ Φρόσω τὸν καταδιώκει
διὰ φωνῆς γεγωνίας κρᾶζουσα).

Τρέχτε, Σουλιώτες, τρέχτε !

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΔΡΑΚΟΣ, ΖΑΚΟΣ καὶ ΧΟΡΟΣ ἐξ ΑΝΔΡΩΝ, πάντες
ἔνοπλοι πλὴν τοῦ Δράκου.

ΔΡΑΚΟΣ

Ἐδῶ ἀκούστηκ' ἡ φωνή.

ΖΑΚΟΣ

Κι' ὅμως κανεὶς δὲν εἶναι.

ΔΡΑΚΟΣ

Οὔτε σημάδι φαίνεται.

ΖΑΚΟΣ

(Βλέπων τὴν ἐπιστολήν).

Ἐνα χαρτί 'κεῖ πέρα.

ΔΡΑΚΟΣ

Δός μου το 'δω.

ΖΑΚΟΣ (Εγχειρίζων).

Γιὰ διάβασ' το.

ΔΡΑΚΟΣ

(Ρίπτων βλέμματα ἐπὶ τοῦ χάρτου).

Γράμμα στὸν Πήλιο Γούση

ὑπογραμμέν' ἀπ' τὸν Ἀλῆ.

ΖΑΚΟΣ

Μὴ στέκῃς, διάβασέ το

ἔσο μπορέσης γρήγορα.

ΔΡΑΚΟΣ (Ἀναγινώσκει).

«Μπῆρο μου, Πήλιο Γούση.

«Ἀπὸ τὸ γυιό μου τὸ Βελῆ ἔλαβα γράμμα. Εἶδα
 «γιὰ νὰ μοῦ γράφῃς τί ζητεῖς—τὸ Σοῦλι νὰ μοῦ δώσῃς·
 «ἀπὸ καρδιά σ' εὐχαριστῶ γι' αὐτὴ τὴ δούλεψί σου
 «ποῦ θάβγῃ σὲ καλὸ γιὰ μέ, γιὰ σὲ καὶ γιὰ τὸ Σοῦλι.
 «Καὶ μὲ μεγάλη μου χαρά, ἔλαις τῆς συμφωνίας.
 «ἔπου μοῦ κάνεις δέχομαι.»

(Παύει ἀναγινώσκων).

Γιὰ τὸ Θεό! μιλάτε!

γιὰ πέστε μου εἶμαι στὰ σωστά, εἶμαι στὰ λογικά μου;
 νὰ μὴν ἐπαρλόγισα;

ΖΑΚΟΣ

Διάβασε παρακάτω.

ΔΡΑΚΟΣ

(Ἐξακολουθῶν τὴν ἀνάγνωσιν).

«Μὲ δίχως ἄλλο αὔριο ἀπ' τὸν ξαποσταλμένο
 «θὰ λάβῃς γρόσια μετρητὰ ὡς εἴκοσι χιλιάδες·
 «τῆς ἀδελφῆς σου τὸν καλὸ τὸ Δράκο τοῦ Δημάρα
 «ποῦχα πολλαῖς τῆς ἀφορμαῖς γιὰ νὰ τὸν θανατώσω,
 «ποῦ χρόνια τρία σήμερα κρατῶ στῆς φυλακαῖς μου,
 «κατὰ δική σου θέλησι λεύτερο τὸν ἀφίνω.»

(Παύων ν' ἀναγινώσκει καὶ ἐν καταπλήξει).

Ἔτσι λοιπὸν ἐσώθηκα; Καρπὸς τῆς ἀτιμίας,
 γέννημα μαύρης προδοσίας ἦταν ὁ λυτρωμός μου;

ΖΑΚΟΣ

Ἐξακολούθα, διάβαζε.

ΔΡΑΚΟΣ (Ἀναγινώσκει).

«Κι' ἔταν τὸ Σοῦλι πέση
 «στὸ νόμα τοῦ Προφήτου μου ἕρκο βαρὺ σοῦ κάνω
 «πῶς θὰ σὲ κάμω βόϊβοδα σ' ἔσα χωριά τὸ θέλεις·
 «ὅ,τι κι' ἂν θὲς θὰ γίνεταί. Ἐπὸ θὰ ἦσ' ὁ νόμος,
 «ἐσὺ θὰ ἦσαι κι' ὁ κριτής. Δὲν ἔχω τίποτ' ἄλλο.
 «Σ' ἀσπάζομαι Ἀλῆ-Πασσᾶς Τεπελενλῆς, Βεζύρης
 «στὰ ξακουσμένα Γιάννενα.»

ΖΑΚΟΣ

Δυστυχημένο Σοῦλι!

Μὲ προδοσιὰ σὲ ρίξαν!

ΔΡΑΚΟΣ

Παιδιά, φτερὰ στὰ πόδια,

οὔτε στιγμή μὴ χάνουμε, καθ' ἓνας κι' ἓνα δρόμο
καὶ στὸν προδότην θάνατος!

ΑΠΑΝΤΕΣ

Θάνατος στὸν προδότη!

(Ὁρμῶσι νὰ ἐξέλθωσιν, ἀλλ' ἴστανται εἰς τὸν ἦχον σάλπιγγος).

ΔΡΑΚΟΣ

Μὰ τ' εἶν' αὐτό; τί γίνεται;

(Τῷ εἰσερχομένῳ Κοσμᾷ).

Γέρω-Κοσμᾶ, τί τρέχει;
τί διαλαλοῦν ἢ σάλπιγγες;

Σ Κ Η Ν Η Ε'.

ΟΙ ΑΝΩ καὶ ΚΟΣΜΑΣ

ΚΟΣΜΑΣ

Τοῦ κόσμου τῆ συντέλεια.
Μᾶς ἔζωσ' ὁ Βελῆ-Πασσᾶς!

(Κατάπληξις γενική).

ΔΡΑΚΟΣ

Μπορεῖ ποτὲ νὰ γείνη;
εἶναι ποτέ του δυνατό;

ΚΟΣΜΑΣ

Μᾶς ἔφαγε μ' ἀπάτη.

ΔΡΑΚΟΣ

Καὶ 'δῶ τί θέλεις, τί ζητεῖ;

ΚΟΣΜΑΣ

Γιὰ νὰ παραδοθοῦμε,
τ' ἄρματα γιὰ νὰ ρίξουμε μὲ δίχως συμφωνίας,
μὲ δίχως διάκρισι καμμιά.

ΔΡΑΚΟΣ

Καὶ ἡ συμφωνίας, ἔπου
προχθὲς στὸ Κοῦγγι κλείσαμε; ὅσοι Σουλιώταις θέλουν
στὴν Πάργα νὰ μὴ φύγουνε, μποροῦν νὰ κατοικήσουν
νὰ μείνουνε στὸ Ζάλογγο κι' ἐλεύθεροι νὰ ζοῦνε,
ποῦ εἶναι, τί γενήκανε;

ΖΑΚΟΣ

(Τῷ Κοσμᾷ)

Κι' οἱ ἀρχηγοὶ τί λένε;

ΔΡΑΚΟΣ

Σ' αὐταῖς τῆς ἀτιμαῖς στιγμαῖς, ποῦ φεύγοντας σαρώνουν
καὶ συνεπέρνουν λεβεντιαῖς, παλληκαριαῖς καὶ δόξαις,
κι' ἀφίνουν πίσω ἐρημιᾶ, κι' ἀπελπισιά, τρομάρα,
ζητεῖτε γνώμεις καὶ βουλαῖς ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς μας,
τί πρέπει γιὰ νὰ κάμουμε; Οἱ ἀρχηγοὶ προδίνουν,
στήσαν σταυρὸ κι' ἀπάνω του κρεμάσαν τὴν Πατρίδα·
τὴν παραδίνουν δέσμια στὰ νύχια τῆς ἀρκοῦδας

ποῦ σήμερα στὰ Γιάννενα οὐρλιάζ' ἀπ' τὴ χαρά τας.
Γιατ' ἐξεδήλιαν' ὄνειρο ποῦ τόσα χρόνια τώρα
ἐσάλευε στὸν ὕπνο της. Ποιὸς ἔχει μπιστοσύνη
στὰ λόγια καὶ στὴ γνώσι τους; Πιστεύατε ποτέ σας
πῶς ἰδιὸς μας ἀρχηγὸς προδότης θὰ γινόταν;
Ἄν ἔχη κι' ἄλλους Γούσηδες τὸ Σοῦλι ποιὸς τὸ ξέρει;

(Τῷ Κοσμᾷ, ἐγγειρίζων τὴν ἐπιστολήν).

Γέρω-Κοσμᾷ, διάβασ' ἐξῶ νὰ ἰδῆς τοὺς ἀρχηγούς μας.

(Ὁ Κοσμᾷ λαμβάνει καὶ ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολήν).

Σ' αὐτοὺς τοὺς δόστουχοις καιροὺς κάθε Σουλιώτης πρέπει
μονάχα ἓνα ἀρχηγὸ γιὰ νάχη τὴν Πατρίδα·
καὶ τῆς Πατρίδας τῆς βουλαῖς, τῆς προσταγαῖς τοὺς νόμους
πολὸ καλὰ τοὺς ξέρουμε. Γιὰ τοὺς Σουλιώταις τώρα
μιὰ στράτα μένει ἀνοιχτή; ὁ θάνατος κι' ἡ Δόξα·
κι' ὅποιος τὸ θέλει τῆς τιμῆς τ' ἀμάραντο στεφάνι
νὰ τοῦ στολίση τὴν κορφή, ἄς ἔλθῃ ἀπὸ κοντά μου.

(Ὁρμᾷ νὰ φύγῃ).

Σ Κ Η Ν Η Γ'.

ΚΡΙΝΩ, ΣΥΡΜΩ, ΡΟΔΩ, ΧΟΡΟΣ ἐκ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
καὶ οἱ ΑΝΩ.

ΚΡΙΝΩ

(Εἰσερχομένη πρώτη).

Σταθῆτ' ἀκόμα μιὰ στιγμή.

(Ἀνέρχεται ἐπὶ πέτρας).

Ἐγὼ τοῦ Πήλιο-Γούση
τοῦ μαύρ' Ἰούδα ἢ ἀδελφή, σὲ τοῦτο ἴδω τὸ βράχο
ἀνεβασμένη πειὸ ψηλὰ ἀπ' ἔλκυς γιὰ νὰ φθάση

μπροσθήτερα στοὺς οὐρανοὺς ὁ βόγγος, ἡ φωνή μου,
σὰς προσκαλῶ γιὰ τῶνομα τοῦ καταπροδωμένου
Σουλιῶ μας, τῆς Πατρίδος μας, τῆς ποδοπατημένης
τρισαΐγιας θρησκείας μας, μ' ὄλη τὴ δύναμι σας
μαζί μ' ἐμὲ φωνάζατε :

(Ἐντονότερον).

Ἄνάθεμα στὸ Γούση !

ΧΟΡΟΣ ΑΝΔΡΩΝ

Ἄνάθεμα !

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Ἄνάθεμα !

ΚΡΙΝΩ

Κατάρα στὸν προδότη !

ΑΠΑΝΤΕΣ

Κατάρα καὶ ἀνάθεμα !

ΔΡΑΚΟΣ (Τῇ Σύρμῳ).

Μάννα, νὰ σὲ φιλήσω.

(Ἀσπαζόμενος αὐτήν).

Σ' ἀφίνω γειὰ παντοτεινή.

ΣΥΡΜΩ

(Ἀσπαζομένη αὐτόν).

Ὅχι, παιδί μου Δράκο,
δὲν θάναί γειὰ παντοτεινή. Στὸν ἄλλο κόσμ' ἀπόψε
ὄλοι μας θ' ἀνταμώσουμε. Δὲν μάθανε, δὲν ξέρουν

σκλάβαις νὰ ζοῦν Σουλιώτισσαι. Λεύτεραις γεννηθῆκαν
καὶ θὰ πεθάνουν λεύτεραις.

ΔΡΑΚΟΣ

Τότε, καλή μου μάννα,
καλαῖς ἀντάμωσαις.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ ΟΙ ΧΟΡΟΙ

Καλαῖς ἀντάμωσαις.

(Στρέφονται ν' ἀπέλθωσι προηγούμενου τοῦ Δράκου),

ΚΡΙΝΩ

(Κατερχομένη καὶ ἀναχαιτίζουσα τὴν ἔξοδον τοῦ Δράκου).

Ἄ! Στάσου!

Πῶς εἰμφορεῖς, πῶς δύνασαι νὰ φύγῃς, Δράκο, δίχως
σὲ μένα τίποτα νὰ εἰπῆς; Οὔτ' ἓνα λόγο; Οὔτε
καὶ μιὰ στερνὴ γλυκεῖα ματιά;... Τίποτε γιὰ τὴν Κρίνω;

ΔΡΑΚΟΣ

Τί θέλεις, Κρίνω, ἀπὸ 'μέ;

ΚΡΙΝΩ

Εἶναι δικό μου κρῖμα
γιατὶ καὶ 'γὼ γεννήθηκα ἀπὸ τὴ μάννα 'κείνη
π' ἓνα προδότη γέννησε; τί φταεὶ τὸ λουλοῦδι
ἀν φύτρωσε ἀπ' τὴν ἴδια γῆ, ἀπὸ τὸ ἴδιο χῶμα
ποῦ βγαίνει κι' ἡ πιραγαθιά; Ὁ Πῆλιος εἶν' προδότης
καὶ δίκηα τὸν ἐδίκασε τὸ προδωμένο Σοῦλι
σ' αἰώνιο ἀνάθεμα κι' ἀδιάκοπη κατάρρα
Μὰ 'γὼ γιὰ δὲς ἐδῶ;

(Ἀνασφύρει τὸ περιβραχιόνιόν της).

Καὶ χθὲς ἐκεῖ στὸ Κουγγι
δέχθηκα 'δῶ στὸ χέρι μου βολιὰ γιὰ τῆς Πατρίδας
τὴ δόξα, τὴν τιμὴ, Γιὰ δὲς.. τοῦ χρόνου ἢ γλῶσσ' ἀκόμα
δὲν πάστρεψε, δὲν ἐγλυψε τὴ ματωσιά του Στάζει
τὸ αἷμα ἀκόμη ἀπ' αὐτὸ τὸ δάγκωμα τοῦ Χάρου.
Καὶ τώρα εἶμαι ἔτοιμη γιὰ νὰ στολίσω μ' ἓνα
περίσσιο νεκρολούλουδο τὸν τάφο τῆς Πατρίδος,
μὲ τὴ ζωὴ μου! Τί ἔπρεπε καλλίτερο νὰ κάμω
γιὰ νάχω τὸ δικαίωμα περήφανη νὰ στέκω
μπροστὰ στὸ Σοῦλι καὶ σ' ἐσέ; Κατάλαβες τί θέλω;
Νοιώθεις τί σοῦ ζητῶ; Ποθῶ σῶνομα τῆς ἀγάπης
γιὰ σὲ ποῦ νοιώθω στὴν καρδιά, ποῦ τάνθη της τὸ χνώτο
μαύρου προδότη μάρανε προτοῦ γιὰ νὰ προφθάσουν
νὰ γίνουνε τοῦ γάμου μας ἀμάραντο στεφάνι...
νὰ μὴ πεθάνω ἔρημη. Μὲ τῶνομά σου θέλω,
στερνὴ μου χάρι στὸ ζητῶ, Δράκο μου νὰ πεθάνω.
Γιὰ μιὰ στιγμή στὸν κόσμο' αὐτὸ νὰ εἶμαι ἢ καλὴ σου
κι' ἀχωριστός σου σύντροφος

(Δεικνύουσα τὸν οὐρανόν)

ἐκεῖ, στὸν ἄλλο κόσμο.

ΔΡΑΚΟΣ

(Μετὰ σιγὴν, προσατενίζων τὴν Σύρμω).

Μάννα, τῆς Κρίνωσ ἀκουσεσ τὰ λόγια ποῦ μοῦ εἶπε
Δὲν ἔχω τίποτα νὰ εἰπῶ περσοότερα. Γιὰ μένα
δὲν ἄφηκαν τὰ χεῖλη της οὔτ' ἓνα λόγο. Μόνο
σὲ μὲν' ἀπόμεινε νὰ εἰπῶ τὸ πῶς τὰ δάκρυα, δπου
ξεχύνοντ' ἀπ' τὰ μάτια της τρέχουν κι' ἀπ' τὰ δικά μου
κι' ἡ εὐτυχία ποῦ ζητεῖ εἶναι καὶ τοῦ παιδιοῦ σου
χαρὰ στῆς ὑστεραῖς στιγμαῖς ζωῆς βασιανισμένης.

(Σιγὴ παρατεταμένη, καθ' ἣν ὁ Δράκος καὶ ἡ Κρίνω δακρύνοντες προ-
σατενίζουσι τὴν Σύρμω, ἣτις ἐναλλάξ προσδλέπει αὐτοὺς καὶ ἀμφο-
τέρους τοὺς Χοροὺς).

ΣΥΡΜΩ

Σουλιώται και Σουλιώτισσαις, ἑσεῖς θὰ κρίντε τώρα,
ἑσεῖς θὰ βγάλτ' ἀπόφασι. Σεῖς εἰσθε κι' ἡ πατρίδα,
ἑσεῖς κι' οἱ νόμοι. Κι' ἀπὸ σᾶς, ἀπ' τὸ δικό σας στόμα
τὸ Σοῦλι σύσσωμο θὰ εἰπῇ ἂν εἶν' ἡ Κρίνω ἄξια
γιὰ νὰ πεθάνῃ φέροντας τῶνομα τοῦ παιδιοῦ μου.

ΧΟΡΟΣ ΑΝΔΡΩΝ

"Αξια!

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

"Αξια!

ΣΥΡΜΩ

Κι' ἐγὼ μὲ τὴ δική σας γνώμη,
τὴ δέχομαι γιὰ κόρη μου

ΚΡΙΝΩ

(Σπεύδουσα και ἀσπαζομένη τὴν χεῖρα τῆς Σύρμως).

Μάννα, νὰ σοῦ φιλήσω
τὰ βλογημένα χέρια σου.

ΣΥΡΜΩ

Κι' ἐγὼ, Κρίνω Δημάρα,
νὰ σοῦ φιλήσω τὸ πικρό, τὸ μαραμένο στόμα.

(Ἀσπάζεται).

ΚΡΙΝΩ

(Χωροῦσα πρὸς τὸν Δράκον και μετ' ἀγγελικῆς γλυκύτητος).

Και τώρα;...

ΔΡΑΚΟΣ (Ἐνθους)

Ἐκεῖ, στοὺς οὐρανοὺς, ἐκεῖ ὅπου δὲν φθάνει
τῆς τυραννίας τὸ σπαθί, π' ἀτάραχη γαλήνη,

χαρὰ κι' ἀγάπη ἀμάραντη αἰώνια βασιλεύει,
μπροστὰ στὸν ἴδιο Πλάστη μας θὰ γίνουν ἡ χαρὲς μας,
τοῦ γάμου μας τὰ στέφανα.

ΚΡΙΝΩ

(Λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του και δεικνύουσα τὸν οὐρανόν).

Λοιπόν, ἐκεῖ ἐπάνω.

(ΔΡΑΚΟΣ (Ἀποσπόμενος).

Ὅποιος θὰ φθάσῃ ποῖδ' μπροστὰ, τὸν ἄλλον ἄς προσιένῃ.

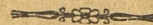
(Πρὸς τὸν χορὸν τῶν ἀνδρῶν).

Ἐμπρὸς στὸ θάνατο!

ΑΠΑΝΤΕΣ

Στὸ θάνατο!

(Ἀπέρχονται οἱ ἄνδρες προηγουμένου τοῦ Δράκου)

Σ Κ Η Ν Η Ζ'.

ΣΥΡΜΩ, ΚΡΙΝΩ και Ο ΕΚ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΧΟΡΟΣ.

ΣΥΡΜΩ

Πιστεύω

τὸ πῶς καμμιά ἀπ' ὄλες σας δὲν θάχῃ τὴν ιδέα
γιὰ νὰ παραδοθῇ.

ΑΠΑΣΑΙ

Καμμιά!

ΣΥΡΜΩ

Πῶς ἔλες προτιμᾶτα...

ΑΠΑΣΑΙ

Τὸ μνήμα! .

ΣΥΡΜΩ

Τότε τίποτε σὲ μᾶς δὲν μένει ἄλλο,
παρὰ νὰ στήσουμε χορὸν καὶ στήν κορυφὴ τοῦ βράχου
χορεύοντας νὰ φθάσουμε. Ἡ μὴ κοντὰ στήν ἄλλη
θὰ πέσουμε στήν ἄβυσσος καὶ μετὸ θάνατό μας
στὸν τάφο τῆς πατρίδας μας νὰ πλέξουμε στεφάνι
αἰώνιο κι' ἀμάραντο! Ἐγὼ πηγαίνω πρώτη!

(Ἀπασαί αἱ γυναῖκες σχηματίζουσιν ἄλυσσιν Ἑλληνικοῦ χο-
ροῦ καὶ φάλλουσαι τὸ κάτωθι ἄσμα ἔρχονται ἔρχόμεναι
δὲ ἀνέρχονται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου καὶ ἐκ
περιτροπῆς κρημνίζονται εἰς τὴν ἄβυσσον).

Ἐχε γειά, καῦμένε κόσμε. Ἐχε γειά, γλυκεῖά ζωή.
Καὶ σύ, δύστηχη πατρίδα, ἔχε γειά παντοτεινή.

ΕΠΩΛΟΣ

Ἐχετε γειά, βρυσούλες,
λόγγοι, βουνά, ραχοῦλες.

Ἡ Σουλιώτισσες δὲ μάθαν γιὰ νὰ ζοῦνε μοναχά.
Ξέρουν πῶς καὶ νὰ πεθαίνουν, νὰ μὴ στέργουν τὴ σκλαβιά.

Ἐχετε γειά, βρυσούλες,
λόγγοι, βουνά, ραχοῦλες.

Σὰν νὰ πᾶν σὲ πανηγῦρι, σ' ἀνθισμένη πασχαλιά,
Μέσ' στὸν Ἄδη κατεβαίνουν μετ' τραγούδια, μετ' χαρά.

Ἐχετε γειά, βρυσούλες,
λόγγοι, βουνά, ραχοῦλες.

Σ Κ Η Ν Η Η'.

ΦΡΟΣΩ καὶ ὁ ἐκ γυναικῶν ΧΟΡΟΣ εἰς τὰ ὕψη.

ΦΡΟΣΩ (Εἰσερχομένη).

Εὔγε, Σουλιώτισσες! Αὐτὸς ὁ θάνατος καὶ μόνο
ἐταίριαζε σὲ μᾶς. Καιρὸς νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὅλος
πῶς ἡ γυναῖκες τοῦ Σουλίου νὰ ζοῦν δὲν ξέρουν μόνον,
ἀλλὰ καὶ νὰ πεθαίνουνε.

(Ὁ Χορὸς κρημνίζεται).

Τώρα ἦρθε κι' ἡ σειρά μου,
ὅπου ἄλλοῦ καλλίτερα παρὰ σκλαβιάς σκοτάδι!

(Σπεύδει πρὸς τὴν κορυφὴν, ἀλλ' ἵσταται ἐπὶ τῆ ἀκούσματι τῆς
φωνῆς τοῦ Πηλίου).

Σ Κ Η Ν Η Θ'.

ΠΗΛΙΟΣ καὶ ΦΡΟΣΩ.

ΠΗΛΙΟΣ (Εἰσερχόμενος).

Αἰ! Φρόσω, στάσου.

ΦΡΟΣΩ

(Ἐκβάλλουσα ἐγχειρίδιον καὶ ὀρμῶσα).

Ἀκόμα ζῆς;

(Πλήττουσα αὐτὸν θανασίμως).

Φονηᾶ!

(Ὁ Πήλιος ἀφίνων κορυγῆν ἄλγους κλονίζεται νὰ πέσῃ).

Κακοῦργε, πέσε!

(Ὁ Πήλιος πίπτει).

Μαῦρε Ἰούδα, πέθανε!

(Ὁ Πήλιος ἐκπνέει, ἡ δὲ Φρόσω ρίπτει τὸ ἐγχειρίδιον).

Ἄδικοφονεμένη

πατρίδα, σ' ἐκδικήθηκα!

(Ἀνέρχεται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου).

Καὶ τώρα, Τοῦρκοι, ἐλάτε!

Μὰ δὲ θὰ βρῆτε σκλάβες ἔδῳ, γιὰ νὰ σᾶς προσκυνοῦνε.
Ἐδῶ θὰ βρῆτε χαλασμό, συντρίμματα καὶ μνήμα,
ποῦ μέσα ἀπὸ τὰ σπλάχνα του μιὰ ἡμέρα θὲ νὰ λάμψῃ
τοῦ Γένους ἡ ἀνάστασι, ἀπ' ἄκρη ἕως ἄκρη!

(Ρίπτεται εἰς τὸ κενὸν καὶ καταπετάννυται ἐν τάχει ἢ ἀδλαΐα).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

Η ΕΣΜΕ Ἐθνικὴ Τραγωδία.

Η ΓΚΟΛΦΩ Δραματικὸν εἰδύλλιον.

Η ΣΚΛΑΒΑ Ἐθνικὴ Τραγωδία.

Ἡ ΝΕΡΑ·Ι·ΔΕΣ δρᾶμα φαντασμαγορικὸ ν.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ Δράμα οἰκογενειακόν.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ικόν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθογραφίας εἰς σχῆμα μικρὸν Δρ. Δ. τῆς τσέπης σ. 352 ὑπὸ Ἡλ. Οἰκονομοπούλου Χρυσόδετον	1.50
ἱγὸς τῶν Ἀθηνῶν. Ἱστορικὴ καὶ ἀρχαιολογικὴ περιγραφή τῶν ἀρχαίων μνημείων, μετὰ πλείστων εἰ- κόνων, καὶ σχεδίων τῆς πόλεως· σχ. 16ον σελ. 216 ὑπὸ Ἀλεξ. Φιλαδελφέως. Δεδεμένος	1.20
Κωνσταντινούπολις. Περιγραφή τῆς Κωνσταντι- νουπόλεως λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος σχ. 8ον μετὰ πολλῶν εἰκόνων. ὑπὸ Φραγκοῦδη	1.50
ακτοκομία καὶ Τύροκομία μετὰ εἰκόνων σχ. 8ον σελ. 205 ὑπὸ Ι. Λιάμπη	3.—
ακὴ Μαγειρικὴ ἦτοι ὀδιγίαι πρὸς κατασκευὴν διαφόρων φαγητῶν ὑπὸ Ν. Σ. Γκινοπούλου ἔκδοσις Β΄.	30
ἱγὸς Ἑλληνοπρεποῦς συμπεριφορᾶς ὑπὸ Π. Φέρμπου. Χαρτόδετος	30
66ᾶς ἐν ὄνειρον ἐκ τῆς τραγωδίας τοῦ κόσμου ὑπὸ πρίας Κορέλλι κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἁγγλικοῦ ὑπὸ Γ. Φραγκοῦδη σχ. 8ον σελ. 431	2.—
αρδία ὑπὸ τοῦ Edmondo de Amicis Βιβλίον διδακ- τικὸν διὰ πάντα ἄνθρωπον ὑπὸ Μ. Σακελλαροπούλου σχ. 8ον, σελ. 334	2.50
Χρυσόδετος	3.50
στολογραφικὴ ἦτοι ὀδηγίαι πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἐπιστολογραφίας ὑπὸ Π. Ι. Φέρμπου	1.50
καλὸν καὶ τὸ Κακὸν ὑπὸ Μοντεγκάτσα	30
ανὴ τῆς Χίου ἦτοι ὁ θρίαμβος τῆς ἀρετῆς τερπνὸν ἀνάγνωσμα καὶ συγκινητικόν	30
οτικὸν Ἐπιστολάριον πρωτότυπον, ἔκδοσις νέα ὑπὸ Μιλίς Ἀφροδίτης	20
ρήματα καὶ ἐκλεκτὰ Δημοσίεύματα ὑπὸ Πο- λυβίου Τ. Δημητρακοπούλου	25
ιβλίον τῆς καλλονῆς ὑπὸ Γ. Φιλαρετοπούλου σχ. 8ον σελ. 150. Χρυσόδετον	3.—

Πᾶσα ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλία τοῦ ἔργου ἀπαγο-
ρεύεται ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ποιητοῦ.

